

PROLETAREC

ŠTEV.—NO. 1033.

CHICAGO, ILL., 30. JUNIJA, (JUNE 30), 1927.

LETO—VOL. XXII.

VSEBINA.

ČLANKI.

Brezposelnost in prosperiteta.
Kongres mednarodne trgovske komore.
Trocki in Zinovjev v izrinjeni opoziciji.
Kaj je s stavko premogarjev?
Ali bo radio postaja W-Debs dobila licenco?
Kitajska — pomen njene revolucije (predavanje).
"A. D." in "A. S." se kregata z resnico.
Jugoslavija in Albanija sta se pobotali.
Ruski obrambni teden.
Zniževanje plač filmskim igralcem.
Kdo naj odloča o vojni.
Moč socialističnih strank narašča.

IZ NAŠEGA GIBANJA.

Slike mizerije v San Franciscu.
Anton Garden nominiran za aldermanskega kandidata.
Cemu se maščevati nad spominom pokojnega E. V. Debsa?

Klub št. 1 se obvezal, da vzame še za \$2000 delnic.

"Wasted Energy" (Lojze Bogu čas krađe).
Piknik soc. stranke v Wisconsinu.
J. S. P. D. odpre novo serijo delnic.
V Kaliforniji zlata na kupe.
Za izboljšanje odra v waukeganskem S.N.D.
Piknik društva št. 254 SNPJ. v Bon Airu.
Prispevek v obrambni fond Sacco in Vanzettija.

Zapisnik sheboyganske konference JSZ.
Več prostora (članek na platnicah).
Kampanja za razširjenje Proletarca.
Agitatorji na delu.
Izobraževalna akcija JSZ.
Račun razpečanih znamk.
Listnica uredništva.

RAZNO.

Divji plameni (Tone Seliškar).
Poslano (A. M. Hess).

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Published by Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba (Jugoslav Workmen's Publishing Co.) Izhaja vsak četrtak. Published Every Thursday. Naročnina (Subscription Rates): United States and Canada za vse leto (per year) \$3.00, pol leta (half year) \$1.75; Foreign Countries, za leto (per year) \$3.50; pol leta (half year) \$2.00.
Address: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. — Telephone: ROCKWELL 2864.

VEČ PROSTORA!

NICESAR nas ne bi bolj veselilo, kakor če bi mogli vse za objavo poslano gradivo, vredno da se ga objavi, v resnici priobčiti, in to brez odlašanja. Mnogoteri dopisi, članki, potopisi, črtice, pesmi itd., čakajo, ker ni prostora. Vse vpije: "Povečajte Proletarca!" **POVEČAJTE PROLETARCA!**

Mi bi radi Proletarca, ki bi izhajal vsaki teden, če že ne ru 36 straneh, pa vsaj na 28. Ali ovira so sredstva. Treba šteti za tisk. Sedanji dohodki ne dopuščajo povečanja. A vendar vsi vemo, čitatelji in uprava, da bi moral biti Proletarec v interesu delavske stvari, v interesu vzgoje, večji kakor je danes.

Povečanje je dosegljivo. Pet sto zastopnikov in drugih, ki čutijo v sebi količkaj agitatorja, bi lahko v teku pol leta zasigurali trajno povečanje Proletarca. Izvedli bi sedanjo kampanjo, katere cilj je dva tisoč naročnikov več Proletarcu, in imeli bi stalno povečan list.

Sedaj, ko so na pragu poletni meseci, ko se dohodki znižajo, sedaj bi morala biti posebna skrb agitatorjev, da bi vztrajali ter gnali kazalec naročnin navzgor.

Poskusite resno **V S I!** Če bi storilo dve sto ljudi kar jih stori dvajset, bi imeli kvoto že doseženo in se bi lahko lotili že druge.

Večji Proletarec je potreben v intersu vzgojevalnega dela in socialistične organizacije. Večji Proletarec je v vaših rokah.

Več življenja, več sodružne vzajemnosti, več dobrohotnosti in prijaznosti, več boja proti nevednosti in neznačajem — to je program agitatorjev "Proletarca". Če ste zanj, pridružite se jim.

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 1033.

CHICAGO, ILL., 30. JUNIJA, (JUNE 30), 1927.

LETO—VOL. XXII.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

BREZPOSELNOST IN PROSPERITETA.

Predsednik Coolidge je na počitnicah v South Dakoti, v bližini kraja, ki je znan vsled svojih svinčenih rudnikov, in lovi ribe. Sprehaja se, za njim hodijo fotografi, in zaznamujejo s svojimi aparati vsak njegov korak.

Tudi reporterji ga ustavljajo tu in tam, ali pa ga obiše kak visok politik. Vsi soglašajo, da so Zedinjene države najbogatejša dežela na svetu, da imamo brezprimerno prosperiteto. Srečna dežela, v kateri se cedi med in mleko in pada v vrtove sladka mana, bilo lepo ali oblačno vreme.

Dividende! Sto, pet sto milijonov dolarjev razdeljenih v dividendah! In to ni vse! Velika bogastva se množe. Železnice se združujejo v mogočnejše kombinacije. Velike trustjanske firme se še tesneje zbližujejo med seboj in se spreminjajo v celoto. Tak je zakon kapitalizma, in socialisti mu ne nasprotujejo. Socialisti odobravajo združevanje, centralizem v industriji, in tudi če bi ga ne, združevanje se bi vseeno izvajalo.

Neki newyorški velebankir je pred dnevi govoril na banketu finančnikov, in je čisto hladnokrvno dejal, da nastajajo iz nacionalističnih trustov mednarodni trusti. Imel je v mislih predvsem kartel, v katerem je združena nemška, francoska in belgijska jeklarska in železna industrija. To je komaj začetek. Indirektnih mednarodnih trustov pa je že danes veliko. Ameriški finančni kapital investira v nemško industrijo in v nemške banke; te investirajo naprej v Rusijo. Nemci grade tovarne v južni Ameriki. Denar so dobili iz New Yorka. Ameriški interesi grade s posredovanjem japonskega kapitalizma tovarne na Kitajskem.

Prosperiteta je torej velika, in nikjer je ni toliko kakor v deželi zvezdnate zastave. Ameriški kapitalizem, kakor kapitalizem vsake dežele, je nacionalističen vsled profita. On hoče, da mu dežela protektira investicije in profite. Bankir, ki ga omenjamo preje, pa je dejal, da se bo moral nacionalistični industrializem umakniti mednarodnemu. Ne moti se, in je le potrdil kar so trdili socialisti dolgo pred njim.

Čemu niso blagostanja ameriške industrije

deležni tudi ameriški delavci? Kako to, da velja prosperiteta le za nekatere, in da imajo največ od nje tisti ki pohajkujejo po letoviščih in veseljačijo v Parizu in drugod? Zakaj vzamejo največ od tistega čemur pravimo profit taki ljudje, ki ne delajo, ki niso nikoli delali in smatrajo delo za ponižanje?

V Ameriški industriji je brezposelnost tekom prošle zime in te polovice leta zelo narasla. Število odslovljenih delavcev se dviga. Coolidge, Hearstovi in drugi listi pa nam pripovedujejo o prosperiteti, ki je letos "še večja kot lansko leto". Nikakor nočejo priznati, da je v delavskih plasteh mizerija veliko bolj domača kakor prosperiteta.

Predno je šel naš "molčeči predsednik" na počitnice, je imel govor v bližini Chicaga, v središču jeklarske industrije med Garyjem v Indiani ter South Chicaga v Illinoisu.

Govoril je — samoposebi umevno, o prosperiteti.

V okraju, v katerem je razlagal veličino ameriškega blagostanja, živi več stotisoč ljudi, ki so večinoma odvisni od jeklarske in železne industrije. Delavnik je dolg, plače nizke, dela naporna.

Predsednik ni slepec. Poznal je razmere v tem kraju še predno se je napravil na pot. Ko je govoril, ga je poslušalo mnogo tisoč ljudi. Govoril je za ljudi, ki so vposljeni v jeklarski industriji. Privoščil jim je lepo besedo, ko je zelo previdno apeliral na delodajalce, naj pripomorejo do ameriške prosperitete tudi tistemu delu ameriškega delavstva, kateremu pravimo "common labor".

Manualnih delavcev je v Ameriki milijone. Organiziranih je zelo malo. Od kar je uničenih tri sto socialističnih angleških listov po raznih krajih dežele, ni skoro nikogar, ki bi zastopal interese manualnih delavcev v angleško govorečem svetu. Volijo za svoje "prijatelje", kateri jim pripovedujejo, da so edini njihovi sovražniki socialisti in boljševiki. Agentje provokatorji so mnogim zmešali glave s svojo "revolucijo", in zapeljali so stotine dobromislečih delavcev na ekstremna pota, na katerih so se iz-

postavili persekucijam. Posledica: na eni strani razočaranje, na drugi brezvestno nadaljevanje hujskanja in zapeljevanja.

Povprečna plača ameriškega delavca ne znaša niti \$30 na teden. Ker eni zaslužijo \$50 na teden in več, je umevno, da zaslužijo drugi toliko manj, ker bi drugače povprečna plača ne bila tako nizka.

Vzlic temu govorimo o prosperiteti. Tisti, ki jo imajo, večinoma ne vedo da jo nimajo vsi, in ne čutijo in ne razumejo, kaj je mizerija. Oni ki jo nimajo, vedo kaj pomeni, če ima človek stalno delo, sredstva za kruh, in mu ni treba mučiti glave, kaj bo jutri.

Prihodnje leto bodo predsedniške volitve. Sedanjó brezposelnost bo brezdušni kapitalizem izrabil za svojo agitacijo. Lagal bo, kot običajno: Glasujte za tega in tega, ali pa ne bo dela! To so trdili tudi leta 1924, 1920, 1916, 1912, 1908 in še parkrat poprej. Ljudstvo je izvolilo Coolidge, zato da bo imelo dobre čase, zato, da bodo imeli delavci delo. Čemu jih odpuščajo? Čemu so prelomili obljubo?

"Med nami rečeno", odpuščajo jih radi nadprodukcije. Blaga je izdelanega veliko več kot ga morejo prodati. Treba se ga je iznebiti, ta čas pa naj industrija nekoliko odneha v obratu. Prodali bodo blago, izstradali brezposelne, ostrašili zaposlene in prepričali ljudstvo, da pride v to deželo velika gospodarska kriza, če ne bodo izvoljeni njihovi kandidatje.

Enkrat bo ameriško ljudstvo srečala pamet, pa bo začelo premišljevali, kako to, da stranka kateri poverijo moč, bila demokratska ali republikanska, nikoli ne drži obljube.

Trocki in Zinovjev v izrinjenih opoziciji.

Leon Trockij, prvi za Leninom po ruski revoluciji, je prišel po Leninovi smrti pri večini v nemilost, ki se je večala tako zelo, da je pritrčan na prag izključenja iz komunistične stranke.

Enaka usoda je doletela Gregorja Zinovjeva in Ivara Smilgo.

Trockij in Zinovjev trdita, da nista krenila s poti revolucije, medtem ko je večina po njunem mnenju postala oportunistična, zavozila svetovno revolucijo in rusko zunanjo politiko v Angliji, na Kitajskem, v Ameriki in drugje.

Stalin, današnji vodilni krmar sovjetske unije in tajnik vsruske komunistične stranke pa pravi, da je Trockij sicer zelo dober aktor toda zanič politik in še slabši revolucionar. "Če bi me hvalili aktorji kot sta Trockij in Zinovjev, bi mi bilo hudo," pravi v enemu svojemu članku. "Ker me grajata, vem, da sem v pravem."

Ker je časopisje pod kontrolo večine, in ker separatni opozicionalni listi niso dovoljeni, je umevno, da Trockij, Zinovjev, Smilga in drugi nimajo mnogo prilike dobiti večino, pač pa so mnogokrat pritrčani, da se podajo "disciplini" ter izjavijo to in ono v interesu enotnosti. A enotnost v besedah nič ne pomeni, če jo ni v srcu in v mislih.

Trockij se je posebno zameril vladi, ker jo je obdolžil krivde za fiasko ruske politike v Aziji in posebno na Kitajskem. Takozvani "krščanski" general Feng Ju-šjang, ki je bil dolgo v Moskvi, gost sovjetske vlade in slavljen v komunističnem časopisju, je po povratku na Kitajsko stopil v protikomunistično in s tem v protirusko koalicijo. Trockij se vsled tega roga zunanji politiki sovjetske vlade ter graja njeno "nerodnost", češ, zapravljali ste naš denar za človeka, ki nikoli ni bil naš.

Ivar Smilga, opozicionalni voditelj iz Trockijevega tabora, je bil poslan za "kazen" v Sibirijo, pa ne v pregnanstvo, ampak dali so mu tam važno službo. Ko je odhajal, ga je na kolodvoru pozdravljalo do tisoč pristašev opozicije, kar se je vodstvu zelo malo dopadlo. Tako poroča iz Moskve Junius B. Wood, katerega poročila so veliko zanesljivejša kot ona, ki prihajajo iz Rige.

Ni čudno, da se je v ruski komunistični stranki pojavil notranji boj. Bilo pa bi čudno, če bi ga ne bilo.

V vsaki kapitalistični stranki, v vsaki delavski stranki, tudi v vsakem malem društvu se pojavljajo razna mnenja in razne struje. Da svet piše več o sporih v ruski komunistični stranki kot o sporih drugod je vsled tega, ker bi ruska komunistična stranka teoretično morala biti "enotnega duha", to pa ni bila in nikoli ne bo. Danes ima sovjetska unija samo eno politično stranko, ker so druge prepovedane. A čim bolj bo gospodarsko in kulturno napredovala, toliko bolj se bodo mnenja križala, ne da bi se resnično križala. A človeška natura je taka. In Rusija bo morala prej ali slej dovoliti svobodo združevanja, svobodo tiska in govora — pa ne v interesu posameznih skupin, ampak v interesu celote. Ječe, zatiranje, cenzura, smrtna kazni — to so lahko sredstva diktature — a cilja nikoli ne dosežejo. Ko končajo svoj zalet, padejo.

Kdo naj odloča o vojni?

To vprašanje se je pojavilo v francoski zbornici. Ker mora ljudstvo plačati vojno v krvi in denarju, čemu naj ne bi tudi odločevalo o nji? Predlog, da Francija ne more iti v vojno razun če se izreče zanjo večina ljudstva na referendumu, je bil v parlamentu poražen s 381. proti 160. glasovi.

Kaj je s stavko premogarjev?

Ali so organizirani premogarji na poljih mehkega premoga na stavki, ali niso? Morda so — a kdo se briga!

Pred tedni so poročali ohijski listi, da so zastopniki premogokopnih družb v državi Ohio razmotrivali o zahtevah unije ter sklenili, da so za Ohio nesprejemljive. "Mi ne moremo konkurirati z operatorji v neunijskih okrožjih, zato je znižanje plač absolutno potrebno." Premogarji v Ohiju naj torej privolijo v znižanje plač. Če pa jim unija tega ne dovoli, naj od nje odstopijo ter ustanove svojo unijo, v katero bi smeli spadati samo ohijski premogarji. "Ohijski premogarji za Ohio in zase!" Jako lepo, pa tudi patriotično.

V Illinoisu je situacija nespremenjena. Pred par tedni so se pričela pogajanja med unijo in operatorji od blizu, potem so postala formalna, s definitivnega niso ničesar zaključili. Operatorji pravijo, da ne morejo obnoviti obrata če rudarji ne pristanejo v znižanje plač. Unija zahteva, da ostane v veljavi jacksonvillska mezdna mera.

V Pennsylvaniji se tu in tam vrši shod stavkarjev, na katerih govore odborniki unije. Kompanije, katere so se zaklele iztrežiti unijo, pa importirajo skebe, ne zato da se jim bi izplačali, ampak, da jim pomagajo izstradati tiste premogarje, ki znajo kopati premog.

Unija je v krizi, a tudi premogokopna industrija je v krizi. Slednje resnice se operatorji zavedajo, pa zahtevajo, da se vlada, to je država ne sme umešavati v njihove privatne zadeve. Povsod, kjer imajo kak sestanek, se izrečejo proti načelu, da bi država prevzela premogovnike — kajti to bi bil socializem, — to bi bil atentat na "privatno lastnino", — bil bi atentat na amerikanizem in na vse kar predstavlja ameriška zastava!

Najbrž niso v zmoti, kajti "amerikanizem" je njihov, in pomen zastave tolmačijo po svoje. A vihar pride vzlic njihovim protestom.

Ali ste obnovili naročnino?

Morda vam je naročnina na Proletarca potekla? Mogoče ste dobili opomin? Obnovite jo brez odlašanja. Vi plačate za list \$3 na leto. Nas stape precej več, kajti če bi naročniki pokrili vse stroške, bi morala biti naročnina nad \$4 letno. \$3 za tak list je malo. Poskrbite, da to vsoto poravnate ko vam naročnina poteče, ker olajšate upravi delo in ji pomagate kriti stroške. Bodite lojalni svojemu glasilu, kakor so gospodarji lojalni svojim listom, katere čitajo in naročajo delavci.

STONE SELIŠKAR:

DIVJI PLAMENI.

Socialni roman.

(Nadaljevanje.)

XVIII.

Spomlad.

Ob začetku zahodnega predmestja, ne daleč od kolodvora je stal velikanski hotel. Ravno kar so dozidali lepo in moderno stavbo. Čez noč pa se je raznesel glas, da je palača prodana, da ne bo hotel — ampak nekaj drugega. Podjetnik je zlezal v take dolgove, da se ni mogel rešiti drugače, kakor da je prodal stavbo — in to tem rajše, ker mu je kupec izplačal takoj ves denar. In komaj je bila pogodba podpisana je že vse mesto govorilo, da je kupil hotel Klinger. Presenečenje je bilo veliko. Zakaj? Čemu? Posebno tedaj, ko so videli, kako se notranjščina tako velikega kolosa prenavlja in na novo urejuje. Vse to je postalo uganka in rudarji so si mislili:

— Komaj eno leto je tu — pa si je nagraбил milijone!

Toda nekateri so jim ugovarjali:

— Ona ima denar, on nima nič! Saj vse sproti zdaje.

Bila pa je zelo topla pomlad. Pri odprtem oknu so sedeli Klinger, Helena in arhitekt Kovač, ki je poročal.

V glavnem bo notranjščina koncem drugega meseca gotova. Vse drugo pa zavisi od kiparja. Ali vam je že sporočil, kaj bo izdelal?

— Načrt je gotov. Včeraj mi ga je pokazal in se mi zelo dopade. Drugi teden pride in prične in mislim da bo kmalu tudi on gotov.

— In kdaj mislite predati palačo svojemu namenu?

— Prvega maja. Pohišstvo, tiskarski stroj, oder in drugo bo že ta mesec postavljeno. Kaj ne, kako hitro gre to! Denar, denar! Kaj vse se da napraviti z denarjem!

Kovač, kateremu je Rihard vse zaupal je zrl zamišljeno v lučice, ki so trepetale nasproti. Po dolgem molku je spregovoril še vedno zroč v isto smer.

— Kaj mislite, gospod doktor, kam bodo zanesle delavstvo vse te nove ideje? Ni še leto tega, ko niso še znali izgovarjati besede boljševizem — pa so že boljševiki vsi z voditelji vred.

— Ne daleč. Kvečjemu do tja ko Rusijo. Sicer pa se ta novi pokret v bistvu ne razlikuje od socializma. Zdi se mi, da je komunizem le nekako poizkuševalno sredstvo kako čimpreje priti do oblasti.

— Ali vendar, kako si naprimer vi tolmačite besede Le Bona ki pravi: Socializem je, kakor se mi zdi dandanes najhujša nesreča, ki

preti evropskim narodom in bo morda pogubil nekatere zapadne civilizacije.

— Do tega ne bo prišlo. Zakaj? Zaradi tega, ker se tako močno širi? Saj vendar ni ta ideja prav nič nasprotna napredku in se razvija že od kar so pričeli ljudje misliti. Seveda pa ni prišla do veljave preje kakor v zadnjih desetletjih, dasiravno se ponavlja ta misel že skozi vso zgodovino. Ne morem pa trditi z Le Bonom, da prinaša socializem nekaterim narodom pogubo. Ne rečem, da bi tak socializem kakor ga oznanjajo premnogi Guzeji ne škodoval civilizaciji. Toda socializem, kolikor se ga da resnično uporabiti nikakor ni temu škodljiv. Če ni uničil civilizacije kapitalizem, jo bo tem manj socializem, ki je postal zadnja desetletja že potrebna duševna krma milijonov in milijonov najbednejših in jim je že nekako nadomestilo za mistične vere, ki jih vedno bolj zapuščajo. Sicer pa se bo socializem pričel spreminjati kakor hitro bo zmagal. Kako in kako hitro je vprašanje bodočnosti. Ali bo zlezal nazaj k samovladju ali pa se bo izpopolnil. Zakaj nihče ne more danes trditi, da je socializem že višek idealnega ustroja človeške družbe, dasiravno je zdaj najbolj pravičen način vladanja človečanstva.

— Zdi se mi pa, da trdi Le Bon, da je nemisel mnenje, da uplivajo vlade na narode na kakršenkoli način. Da niso vlade v izpreminjanju usod narodov prav nič prizadete, temveč v narodu samem.

— Seveda! Saj socializem ve, da ne bo osrečil ljudstva s tem, da premeni vlado — če mu ne bo dal kruha. Sicer pa je že beseda vladanje sama na sebi okrutna in je porodek človeškega razuma. Človek, ko je stal že na stopnji današnjih primatov gotovo ni poznal tega. Vlada se je rodila šele s prvim samosilnikom in je ta ideja produkt genialnega posamca ne pa mogoče kakega celokupnega plemena. Vsaka vlada pa je krivična — in seveda mora biti krivična če hoče vladati — in tako bi bila v tem oziru socialistična. Toda to ji moramo pustiti — zakaj človeštvo se ne more povrniti nič več nazaj v dobe jamskega medveda. Toda socializem ne more odpraviti vladanja, ker bi bilo to res pogin za današnjega človeka. On pa se je uprl samo onim krivicam, ki so pripomogle onim vladam — da so umetno stvorile razrede — da so napravile iz človeka hlapca, gospodarja, plemenitaša — da so dale malemu številu izbrancev jerbasa pogač — na račun nepreglednih vrst proletarjata — in je ustvarila posebne zakone, ki tako določajo. To pa je ono — kar hoče socializem iztrebiti. Hoče doseči pred vsem materialno blagostanje za vse te mase. Enakost za vse ljudi na zemlji in bo to tudi dosegel čeravno je Le Bon dokazal, da je trditev o enakosti brezplodna — ker ni resnična. Seveda je to umljivo, če mislimo to o anatomske in psihične razlikah raznih člo-

veških plemen. Toda zato se ne gre! Gre se samo za enakopravnost materialnih sredstev, za enakopravnost časti, veljave itd. In v tem se jaz z njim strinjam. Vlade so takorekoč grele socializem na svojih prsih — in če bi ne bilo v vladi teh krivic, tudi socializma bi ne bilo.

— Torej se gre samo za materialno blagostanje? Strahovit materialističen nazor.

— Je in ni! V prvi vrsti pa je zaenkrat samo to — ker drugače bi se ga ne oklepale mase tako silno kakor ga se sicer. To pa je ravno velikansko zlo za maso, ki veruje v socializem na zelo preprost način. Poprečna večina neukega proletarjata si predstavlja vse to takole: Ona ve, da bo dobila z revolucijo klobaso, kos belega kruha in liter vina. Toda kaj bo potem, ko vse to povzije, tega ne ve. In to je največja moralna slabost vseh teh verujočih. Zato je treba preje maso pripraviti — zakaj krvave revolucije se težko obdrže. Obdržijo pa se preobrti, ki jih je človek izvojeval s svojo dušo in s svojim razumom. Zato sem pričel s takim delom. Zato postavljam tem ubogim stavbo bodočnosti. Treba je vzgojiti plemenito drevce, če hočemo dobiti plemeniti sad.

Vsi trije so zrlji v lučke vsak s posebnim čustvom v srcu: Rihard s pogledom v bodočnost, Helena s ponosom in zadivljenostjo, Kovač z začudenjem, ki mu ga je vsadil ta mož. Noč je bila svetla in mirna. Tedaj je Kovač vstal in dejal:

— Lep sprehod bi bil, če bi šla z menoj do zgradbe! Delamo tudi ponoči.

— Jaz bi šla rada Rihard, se je razveselila Helena.

— Pa pojdimo, je pritrtil Rihard.

Na cesti je bilo malo ljudi. Pod kostanji so sedeli fantje in dekleta in po tirih so begali premikači od signala do signala. Pod kamnolomom so peli krampi in petje delavk je sekalo v noč predore. Na velikem praznem prostoru, zelo redko naseljenem, je stalo ogromno novo poslopje. Okna so bila v pritličju vsa razsvetljena in urne sence so begale mimo njih.

Stopili so po kamenitih stopnicah v veliko stebričasto avlo in skozi to v prostorno dvorano, v kateri so ravnokar napeljavali tok v velike bronaste lestence. Oder je bil že deloma zgotovljen. Zavesa je bila temno zelena. Poleg tega zastora je bil še bel zastor za filme.

— V parterju in na balkonu je sedežev za tisoč petsto ljudi, je razlagal Kovač. Za odrom je prostorna garderoba z večjimi oddelki. Kadar bosta slikarja gotova bo to ena najlepših dvoran pri nas.

Potem jih je vodil še po drugih prostorih. V drugem nadstropju je bila manjša dvorana, ki je bila že vsa pripravljena. Lepe preproste postelje so stale ob stenah, vsaka posebej predeljena s temnim zastorom.

— To je spalnica za otroke. Vsega skupaj s še eno manjšo spalnico je petdeset postelj.

Poleg te dvorane je učilnica in na oni strani sta še dve. Urejene so najmodernejše. V tem nadstropju so še knjižnica in več manjših in večjih sob, ki naj bodo kakor želite za sestanke in učenje delavcev. Ob koncu hodnika je prostorna skupna kopalnica za ženske — na drugi strani za moške.

Šli so v tretje nadstropje. Tik prostorne bolniške sobe za otroke — so bila tu sama stanovanja. Za ostalo osebje so sobe v prvem nadstropju, ki ga je pa zelo malo, ker smo morali predreti strop, da smo dosegli zadostno višino za dvorano. Pojdimo še v klet! Po širokih stopnicah so šli počasi mimo delavcev, ki jih je bilo polno povsod: kamnosekov, mizarjev, kleparjev.

Klet je bila zelo visoka.

V sredi, tole, bo telovadnica — takoj zraven pa tiskarna. Stroj za tiskanje ravnokar montirajo. Na onem koncu pa so stroji za centralno kurjavo. V pritličju ob vhodu je stanovanje za oskrbnika in na drugi strani za dva hišnika.

Ko so stopili iz poslopja je bila noč zelo svetla. Zavili so na levo, kjer se je pričnela kamenita lepa ograja, ki je obrobljala vrt. Mala stavba je stala v ozadju.

— Tam, je pokazal, Kovač, bodo delavnice za otroke, urejene po najnovejših načinih ameriških delovnih šol.

Stali so zamaknjeni v te lepe načrte. Helena je bila naslonjena na Riharda, ki je govoril:

— Tu bo torej sedaj moje delo, delo, ki bo kazalo kakšen je svet za zastorom, ki je pregrnjen čez zemeljsko oblo. Helena, kako zadovoljen sem ob tej uri!

Ko sta odhajala po cesti je slonel ob ograji Kovač in strmel za njima. *(Konec prihodnjč.)*

Zniževanje plač filmskim igralcem.

Šestnajst kompanij, ki oskrbujejo ameriški "movie" publiki filmske igre, je naznanilo, da bo znižalo svojemu osebju plačo 5%, na "zvezde", to je "slavne" igralce in igralke, pa so apelirale, da naj sprejmejo znižanje desetih odstotkov.

Prosperiteta v filmski koloniji v Los Angelesu je "od muh". Tisoče igralcev in igralk ter drugih filmskih delavcev zasluži komaj za životarenje. Delo ni stalno. Eni seveda "zaslužio" veliko, in to so priznani tehniki, direktorji, ravnatelji in "zvezde". Upton Sinclair je v enemu svojih govorov pred dobrim tednom, ko se je boril proti cenzuri, katera je v Bostonu poskušala "zadušiti" njegovo povest "Oil" radi nemoralnosti, dejal, da če je kje nemoralnost, tedaj je treba iti v Hollywood.

Znižanje plač jo ne bo zmanjšalo, pač pa povečalo.

Publika se ne briga, razun če pride na dan kak "škandal", če koga v orgijah ubijejo, in pa, kadar čitajo, da kak star, plešast grden poroči zvezdo ali napol zvezdo.

Dviganje Kitajske---pomen njene revolucije.

(Predaval Frank Zaitz v klubu št. 49 J. S. Z., v Collinwoodu dne 25. maja 1927.)

(Nadaljevanje.)

Potrebno je, da se ozremo tudi na kitajsko ženo. V izobrazbi je v splošnem zadaj za moškim, kakor je bila v prošlosti tudi drugod in je deloma še danes; zapostavljena je vsled fizične premoči moškega; je "inferiorna", ker moški, prepojen s konservativnimi tradicijami, hoče, da je inferiorna, da mu je podložna, da mu služi za deklo, gospodinjo in da mu je v zabavo. In pa, da je mati njegovim otrokom. Za največje zlo smatrala zakonca na Kitajskem, ako nimata moških potomcev, kajti če izumre rodbina, pomeni, da ne bo nikogar več, ki bi oboževal svoje prednike. Hčere so vsled tega med vernimi Kitajci smatrane za veliko manj vredne kot sinovi; v slučaju velike lakote so bile one prve žrtvovane, in bile so prve, ki so jih v prošli dobi starši prodajali v sužnost. Fizično so jih kvarili s podvijanjem prstov na nogah, da so bile "lepše". Tisočem žensk so s tem načinom "lepšanja" pokvarili noge tako zelo, da so bile nesposobne za hojo. Vladni organi so se trudili dolgo dobo, predno so ta neumni, zdravju žensk škodljiv običaj, odpravili, ni pa še docela iztrebljen. V zgodovini Kitajske, in to že v poznejši dobi, je ena ženska, ki v vladarski sposobnosti ni zaostajala za nobeno drugo v zgodovini. Bila je cesarica, zelo konservativna ter starokopitna, znala pa je spretno odbijati intrige dvorjanov in bila je kos ambicioznim državnikom ter vojaškim poveljnikom. Znala je uveljavljati svojo voljo kakor malokdo. Za ljudstvo nima zaslug.

Do nedavna je bil na Kitajskem običaj, da so starši s posredovanjem mešetarjev zaročevali svoje sinove in hčere brez da bi zaročenci imeli pri tem kako besedo. Zaročali so jih že v rani mladosti, in ko je prišel čas ženitve, sta zaročenca prišla skupaj in se spoznala po prestanih ceremonijah šele po poroki. Ta sistem ponehava posebno v mestih. Z moderniziranjem, z industrializiranjem Kitajske bo šla tudi ta tradicija, oziroma običaj v prošlost.

Tak način ženitve ni samo kitajska posebnost, kajti imele so ga in ga imajo še vedno več ali manj različne dežele. Na Slovenskem npr. so se sklepali zakoni na deželi več s posredovanjem mešetarjev kakor pa s posredovanjem src. Grunt je potreboval ne samo deklo, kar je tista ki se je nanj primožila morala biti, ampak tudi njeno doto. "Katera bo imela več, tista pride," je bilo pravilo, in kamor se je priženil fant, je veljalo isto. Grunti so hoteli in so dajali dote, in v znamenju dot se je sklepalo zakone. V sklepanju zakonov je veljala ljubezen le za delavce in dninarje, kajti tem se ni bilo treba ukvarjati z dotami.

Dežela, v kateri ima ženska podrejeno stališče, ne more biti napredna. Vsaka država današnje dobe, ki odreka ženskam enakopravnost, ki ji odreka vstop v javno življenje, je inferiorna, če jo primerjamo z onimi, kjer si je ženska že izvojevala pot na volišča, v javne urade in v javno življenje. Dežela v celoti je na škodi, čeprav moški misli, da je v nji absoluten gospodar. Noben narod, nobeno ljudstvo ki ne spoštuje ženske za enakovredno bitje, ne more iti v tekmi civilizacije navzgor tako naglo kot bi šlo lahko, če bi

ženski ne delal ovir. Kajti na koncu borbe bo ženska na isti stopnji omike, z istimi pravicami kakor jih ima, oziroma jih bo imel moški.

Veliko smo pri nas čuli o mučenju kaznjencev na Kitajskem, o rezanju udov in podobno. Okrutnosti je tam veliko, nesmiselnih in brutalnih običajev tudi. Ali te reči so bile in se še vedno dobe tudi v drugih deželah.

Nevednost in brutalnost ima domovinsko pravico v vseh deželah.

Kitajska je razmeroma gosto obljudena. Njeno prebivalstvo se naglo množi. V preteklosti so ga uničevali na debelo, in tudi še sedaj — civilne vojne, lakote in kužne bolezni. Velikanske povodnji, orkani ter podobne elementarne nezgode so tirjale svoj davek v človeških življenjih. A tudi Kitajska se modernizira. V slučaju lakote ki zadene milijone ljudi, ji priskoči na pomoč kolikor toliko ostali svet. Higijena je boljša kakor nekoč, uvajajo se zdravstvene naprave; produkcija živil in tvorniških izdelkov se veča. Ko se Kitajska umiri, ko civilna vojna preneha, bo v desetletju ali dveh prebivalstvo tako naraslo, da bo tudi ona imela problem, kakor ga ima Japonska, Italija itd., kam s čezmernim prebivalstvom?

Sibirija je blizu in je skoro prazna. Toda je ruska.

Na Japonskem je bilo v preteklem letu milijon več rojstev kakor smrti. Prvič v zgodovini Japonske se odgovorni faktorji resno trudijo s tem problemom in kontrola porodov in jim ne zveni več tako grozno kakor nekoč.

Kadar smo takole pri omizju, in če je poleg steklenica ali dve in v glavah že gorko, kako lahko je v kratkem pogovoru reformirati ves svet — rešiti vse zamotane probleme! Tisti, ki so najbolj enostavni v svojem sklepanju, pravijo, vse take in take bi bilo treba pobiti, pa bo dobro na svetu! V realnem življenju pa ni tako lahko razvozljati zamotanih vozlov; celo mali problemi povzročajo težave, velikih pa se tisti ki so imenovani in izvoljeni da jih rešujejo, velikokrat izognejo.

Npr., Japonska in Italija sta deželi z milijoni prebivalstva, a brez naravnih zakladov, brez zadostnih pridelkov. Obe vprašujeti, kje je naravno pravo, ki določa, da so prirodna bogastva samo last gospodarjev one dežele, v kateri se nahajajo? Obe vprašujeti, kakšno pravico imajo dežele z ogromnimi praznimi zemljišči odrekati onim deželam, ki imajo več prebivalcev kot jih morejo preživljati, da se ne bi smeli naseliti v one, katere imajo jela in prostora dovolj!

Recimo, da se bi jutri čudežno dogodilo, da bi dobile vse dežele socialistično vlado. To bi še ne bil socializem, kajti ta bo zgrajen razvojno. Imeli bi torej socialistične režime v vseh deželah in reševali bi probleme na podlagi socialističnih teorij. Marsikakšna sedaj težka reč ne bi delala socialističnim vladam nikakih težav. Toda kaj pa problem naseljevanja in izseljevanja? Če bi rekla kitajska, japonska in italijanska vlada — sedaj smo vsi ljudje bratje, vsi smo svobodni — odpravimo meje čim prej toliko boljše — in bi prišlo milijone Kitajcev in Japoncev v Rusijo in Ameriko, tisoče Italijanov v Jugoslavijo itd., ali ne bi takoj začutili, da je bratstvo še vedno v besedah, da pa je v realnem življenju nepraktično za one ki bi imeli trpeti škodo, pa če tudi bi bila navidezna? Družba bodočnosti ima torej glede razpodelbe prebivalstva težak problem; taka kot je danes, ga ne bi mogla rešiti tudi če bi ga resno poskušala. V bodočnosti ga bo,

ker se človek v civilizaciji dviga, in pa ker mu moderna tehnika mogoča odpravljati umetne meje.

Naš stvarnik je po našem skromnem mnenju storil napako, ker ni vse ljudi ustvaril po isti svoji podobi. Naj bi bili vsi beli, ali vsi mongolci, ali pa vsi zamorci. Indijancev se je beli človek nekako iznebil, a ne povsod. Zamorci in mongolci pa ostanejo, in svet se bo moral sprijazniti z resnico, da bodo postali z belimi gospodarji in delavci nekoč enakovredni in da jih ne bo več mogoče držati v podložnosti, da se jim ne bo moglo očitati inferiornosti za vse čase.

Izseljevanje Kitajcev v Ameriko, Afriko in druge kraje se je začelo, ko so profitalačne kompanije spoznale skromne življenske zahteve kulijev in njihovo fizično vztrajnost. Tisoče in tisoče so jih zvalile ven iz Kitajske ter jih vposlile v tropičnih krajih, kjer so umirali kakor muhe; na njihova mesta so dovažali nove; vposljevali so jih v bombažnih, kavinih in tabačnih nasadih in kjerkoli se jim je izplačalo. Povsod so bili brezpravni, živinsko priganjani, in povsod so jih domačini gledali postrani ter jih zaničevali. A importirani Kitajci se niso mogli rešiti. Nikogar ni bilo, ki se bi zavzel zanje kot prijatelj, Kitajska pa je bila vzlic svoji ogromnosti preslabotna, da bi mogla protektirati interese svojih državljanov v tujini.

(Dalje prihodnjč.)

Kongres mednarodne trgovske komore v Stokholmu.

Devet sto "representativnih" zastopnikov trgovine, industrije in financ se je dne 27. junija zbralo v Stokholmu na Švedskem, kjer je bil otvorjen zbor Mednarodne trgovske komore. Pozdravni govor je imel švedski kralj Gustav.

Devet sto zastopnikov ni mnogo — če se vzame v poštev velikost sveta. Vendar pa je zbor v Stokholmu važen, kajti na njem razpravljajo s praktičnega stališča, to je, s stališča mednarodne trgovine, kako bi premagali zapreke, ki jih povzročata carina, in kako bi znižali tarife. Razpravljajo o nepraktičnosti stoterih različnih velikosti čekov, kajti bilo bi praktično, če bi bili vsi enakega obsega. Nepraktično so še stotere druge stvari v mednarodnem občevarju, in nihče jih ne čuti tako kakor trgovina.

Mednarodna trgovska komora je za trgovanje z vsako deželo, tudi z Rusijo, ako plača. Je pa proti "zaplenjenju privatne lastnine", proti tiraniji unij, proti socializmu in proti vsemu, kar je praktično za ljudstvo in nepraktično za profit.

Ruski obrambni teden.

Od 10. do 17. julija bo imela sovjetska Rusija "obrambni teden". Vršili se bodo tisočeri shodi, parade in vojaške vaje civilistov.

"Ni drugače," pravijo voditelji ruskih unij in podobni funkcionarji. "Ves svet se pripravlja na obrambo, in tudi nam ne kaže drugega."

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

ANTON GARDEN NOMINIRAN ZA KANDIDATA V CLEVELANDSKO MESTNO ZBORNICO.

Prihodnjo jesen se vrše v Clevelandu volitve zastopnikov v mestno zbornico katerih se udeleži tudi socialistična stranka. Na nominacijski seji okrajne soc. organizacije, ki se je vršila dne 20. junija, je stranka nominirala sledeče kandidate: Za distrikt št. 1 John G. Willert, za distrikt št. 2 Jos. Martinek in Solomon, za distrikt št. 3 Anton Garden, in za distrikt št. 4 Harry Kullman.

Leta 1917 je bila socialistična stranka v tem mestu politična sila s katero so morale računati obe kapitalistični stranki. Dotičnega leta je soc. stranka prvič — in zadnjič — izvolila dva koncilmena v mestno zbornico in enega zastopnika v mestni šolski odbor. Njen kandidat za župana, pokojni Chas. Ruthenberg, je prejel 28 tisoč glasov (first choice) in republikanski kandidat, Harry L. Davis, kateri je bil izvoljen, pa 36 tisoč.

Tega volilnega uspeha soc. stranke se je reakcija, ukoreninjena v obeh kapitalističnih strankah, zelo prestrašila, in rezultat tega strahu je bil, da sta bila oba socialistična zastopnika po treh mesecih službovanja izključena iz mestne zbornice, strankin odbornik v šolskem svetu pa je bil poslan v ječo. Potom diktatorstva nevidne vlade (Chamber of Commerce) je bil Cleveland toraj "rešen" pred naraščajočo politično močjo socialističnega delavstva.

Kar se tiče prihodnjih mestnih volitev, ima socialistična stranka v Clevelandu boljše izgleda za uspehe kot pa kedaj poprej od časa njenega razsula leta 1919. Čas je tudi, da volilci postanejo aktivnejši, če hočejo iztrgati mestno vlado iz rok velekapitala. Vsi prej navedeni kandidatje socialistične stranke so tudi člani raznih strokovnih organizacij in aktivni v unijemskem gibanju. — *Poročevalec.*

SLIKE MIZERIJE V SAN FRANCISCO.

SAN FRANCISCO, CALIF. — Pred par tedni je poskušala napraviti samomor rojakinja Mrs. Louise Miklich. Položila je svoja otroka, 6-letnega Josipa in 10-letnega Viljema v posteljo, se vlegla tudi sama in odprla plin. Ko so sosede zadišali plin in udrli v njeno stanovanje, je bil mali Josip že mrtev, mater in drugega otroka pa so odpeljali nezavestna v bolnišnico. Dva njena starejša otroka, 15-letni Albin in 13-letna Louise sta bila v šoli. V rokah nezavestne matere so dobili noto, v kateri pravi, da je obupala nad življenjem. Mož ji je umrl prošlo jesen. Sredstev ni, delo se ne dobi, in če ga dobi, je plača premajhna za preživljanje družine petih glav.

"Oprostita," je prosila v noti svoja starejša dva otroka, "ker sem storila ta čin in se poslovila od vaju brez ustmenega slovesa. Imejta se rada. Kmalu bosta odrasla in si bosta lahko sama služila kruh, vajina mala brateca pa vzamem s seboj, da ne bosta nikomur breme. Jaz sem jima dala življenje, jaz jima ga vzamem."

Listi so prinesli njeno sliko in sliko njenih otrok.

Ob enem so omenili, da bo ženska, ko ozdravi, obtožena umora ter gnana pred sodišče.

Mrs. Rose Christ je enako kakor Mrs. Miklich obupala, da se bi mogla izvleči iz mizerije. Njcu moč je iskal delo, dela nikjer. Jela tudi ne. Tudi ona je skušala končati trpljenje s plinom. Njeni otročki so bili z njo. Namen ji je preprečil soprog, ki se je vrnil pravočasno in rešil družino smrti.

A stvar je prišla v javnost, listi so pisali o nji, in dobrodelno društvo je poslalo pomoč v živilih. Kako lepo je družba urejena!

Jimmy Preston je bil v ječi 18 mesecev za zločin, ki ga ni on izvršil. To se je dognalo šele potem ko je bil Jimmy že dolgo v ječi. Guverner ga je po 18. mesecih zapora oprostil. Potem je šel Jimmy v San Francisco, da si najde delo. A pečat ječe je šel z njim. Delavci s pečatom jetnišnice pa ne dobe dela kar tako, ker ga še "pošteni" delavci težko dobe. Jimmy ni zakrivil ničesar, bil je oproščen krivde in izpuščen iz ječe; "dela zame vseeno ni," je pojasnil reporterjem.

In druge vesti: Tega in tega je pri delu ubilo. Bil je na mestu mrtev. Onega je nevarno poškodovalo.

In nadalje: Zveza ameriških podjetij za propagiranje odprte delavnice je na svoji drugi seji sprejela resolucijo proti unijam, ki so neameriške in značijo nevarnost boljše vize za to svobodno republiko . . .

Peter E. Kurnick.

ZA IZBOLJŠANJE ODRA V WAUKEGAN-SKEM S. N. D.

WAUKEGAN, ILL. — Namen Slovenskega narodnega doma v Wankeganu-North Chicagu je, služiti družabnim in kulturnim potrebam naselbine. Od kar je bil zgrajen, je bilo v njemu že mnogo shodov, koncertov in največ pa dramskih predstav.

Dober oder je nam torej zelo potreben. Dvorane brez dobrega odra so kakor gosli brez strun. Ni veliko naselbin, ki se bi mogle ponašati s tolikšnim in tako lepim odrom, kakor ga ima naša v svojem Domu. Toda popolen ni in ne odgovarja vselej. Kadar vpriporimo kako večjo igro, vidimo, da bi bilo treba nabaviti to in ono. Predno dobimo, vzame čas, zahteva izredne stroške in pa veliko dela.

Pametno je, če si potrebne stvari v izpopolnitev odra nabavimo. V kratkem času se nam bi to samo izplačalo, nakupljene oderske priprave pa bodo lastnina Doma ter na razpolago organizacijam, katere uporabljajo oder.

Tudi kulise zahtevajo po večletnem rabljenju prenovljenja. Ker v bližnji bodočnosti ni pričakovati, da bi imel Dom sam potrebna sredstva za nadaljnja izboljšavanja odra, smo se na iniciativo ženskega društva št. 119 SNPJ. sešli zastopniki vseh slovenskih organizacij, katere zborujejo v Domu in sklenili, da priredimo skupno veselico z igro dne 4. septembra t. l. Čisti prebitek te priredbe se bo v sporazumu z odborom S.N.D. porabilo v prej pojasnjen namen.

Prihodnja seja pripravljalnega odbora skupnih organizacij se bo vršila v petek 1. julija ob 8. zvečer v čitalnici. Udeležite se je polnoštevilno, da skupno pripravimo čimlepši in bogatejši program.

Za skupna društva,

Rudolf Skala.

ČEMU SE MAŠČEVATI NAD SPOMINOM POKOJNEGA E. V. DEBSA?

SPRINGFIELD, ILL.—JSZ. jo podvzela akcijo, da zbira prispevke za radio postajo, katera bo nosila ime pokojnega sodruga Eugena V. Debsa, ki se je pol stoletja svojega življenja boril za delavski razred. Ta radio postaja se bo imenovala W-DEBS, in bo Debsov živ spomenik, kateri bo z živo besedo dan za dnem oznanjal načela, katerim je Debs posvetil vse svoje aktivno življenje. S tem, da je JSZ. prijavila svoje sodelovanje, je storila edino svojo dolžnost.

Če se dobi društvo napredne organizacije in odkloni sodelovanje vsled sovraštva do socialistov — mar ni zavednemu delavcu hudo, ko vidi, kako močne zaveznike ima nazadnjaštvo, ignoranca in kapitalizem med proletariatom?

V čast našim društvam naprednih organizacij je, da imajo med svojim članstvom mnogo zavednih delavcev, ki store vse, da bi delavska stvar hitreje napredovala. Žal, da so jim nazadnjaški delavci večja ovira kakor pa kapitalizem, proti kateremu se bi morali vsi boriti.

Naši premogarji so brez dela od 1. aprila, od kar traja stavka. V Chicagu se vrše pogajanja med zastopniki premogarske unije illinoiskega okraja in illinoiskih premogovniških družb. Sedaj ko to pišem še ni izgleda na sporazum. Družbe zahtevajo znižanje plač, zastopniki unije pa insistirajo, da mora jacksonvillska plačilna lestvica ostati nespremenjena.

Poročevalec.

V KALIFORNIJI ZLATA NA KUPE IN POMARANČE RASTEJO PO STREHAH.

SAN FRANCISCO, CALIF. — Če hočete raj — dobite ga v Kaliforniji. Ako hočete brezskrbno življenje, zdravo podnebje, lepe kraje — v Kalifornijo!

G. H. Hecker, direktor kalifornijskega poljedelškega oddelka je izjavil na 59. konvenciji sadjerejcev in poljedelcev, da je Kalifornija prinesla kmetom zlate pridelke. Rekel je:

“Če bi kalifornijske pridelke naložili na železniške vozove po 20 ton, bi vlak štel 585,200 takih voz, ki bi segal od Kalifornije do New Yorka in nazaj do Chicaga.

Računajo, da je znašala vrednost pridelkov l. 1926 \$660,000,000. Bogat je pridelek raznega sadja, pa tudi drugi pridelki so bili veliki, grozdje pa je bilo 25% bolje nego leto poprej. Ni čudno, ako so kleti po “Kranjskem hribu” in na italijanskem North Beechu še vedno napolnjene z velikimi “bariglami”. Oranže dozore v zimskem času, ko po vzhodnih državah “mrzla burja brije”. Decembra m. l. so na farmi Frank Sutch v Porterville trgali oranže, ki so v gale po funt vsaka.

Moj namen ni oglašati bogatijo Kalifornije, ker vem, da so bogastva v posesti drugih; pridelke kupijo prekupčevalci še predno dozore, in dobiček spravijo oni, ki ne pridelujejo.

Če so bogastva tako velike, če je pridelkov cele gore, zakaj pustimo, da vlada sistem, v katerem stradajo tisoči, in čemu dovoljujemo, da morajo mnogi, ki so garali vse življenje, na starost, ali pa ko se pohabijo, beračiti, da se ohranijo pri življenju?

Kalifornija, čemu te tako hvalijo in vabijo sem tujce, ko je brezposelnih na tisoče? Od dve do tri sto jih je v vsaki posredovalnici za delo v San Franciscu. Ponujajo svojo umsko in fizično silo in so pripravljene plačati za delo. Morajo. Slišal sem pogo-

vor, ko je neko dekle pripovedovalo svoji prijateljici, da je morala plačati \$7.50 za službo, njena mati pa je plačala za ravno tako delo \$17. Delavnik podaljšuje, plače znižujejo, delavce bolj in bolj priganjajo, pa ne z biči, ampak s tehničnimi pripomočki — tak je kapitalistični sistem v zlati Kaliforniji. Za težka, “umazana” dela majo prednost inozemci, predvsem Mehikanci in Italijani. Delavec, ki je prekoračil 40. leto, ima le malo izgleda za stalno delo ako ga odslo-ve prejšnji gospodarji. Izjema je le, če je dober rokodelc.

Dne 16. junija je bila v San Franciscu otvorjena konvencija zastopnikov ameriških industrij, katere so včlanjene v organizaciji za “American plan” obratovanja, kateri znači odprto delavnico (open shop). Pozdravni govor je imel F. I. Fay, predsednik Trgovske komore v San Franciscu. Če bi znali in hoteli delavci tako delati za svoje interese kot delajo kapitalisti za svoje, pa bi bile razmere nam v prilogo.

A imamo med nami ljudi, ki so rak rana proletariata, dasi se štejejo za naprednjake in celo za socialiste. Opravljajo več del, in ne vidijo, kako hodijo družinski očetje od tovarne do tovarne in poslušajo brlziganje parnih piščali. Dela pa ne dobe. Premalo čustva je še razvitega med nami za samopomoč, za sodelovanje. Delavec, ki samo kriči “napredno” in “socialistično”, misli pa kapitalistično, škoduje sebi in drugim.

Znani dnevnik “San Francisco Examiner”, katerega lastuje milijonar Hearst, venomer upije, da mora San Francisco šteti do l. 1930 najmanj milijon prebivalcev. Sedaj jih ima okrog 600,000. On hoče čim bolj obljudeno Kalifornijo radi biznisa, za revščino ljudi, ki jih zvabijo sem, se ne briga. Ni mu za interese delavcev, ampak za profit privatnih interesov, katere zastopa. Poslal so celo agente širom Amerike, ki o Kaliforniji nepoučene delavce silijo, da naj puste pusti vzhod ter gredo v deželo solncea in tisočerihi priložnosti. Hvalijo jim Kalifornijo tako, da človek navsezadnje res misli, da v Kaliforniji zlato pobiramo po ulicah, da rastejo oranže po strehah, in da imamo ograje prepletene z mesnimi klobasami.

Kaj pomaga topla solnce, cvetlice in livade, če ni sredstev za kruh? In kaj ti pomaga vsa naravna krasota in dobra klima, če si obsojen v zaduhlo tvornico?

Velik odstotek delavstva v San Franciscu je bil skozi 18 let zelo dobro organiziran. Izmed vseh večjih mest na zapadu je bil San Francisco najbolj unijsko mesto. Danes je skebsko gnezdo.

Policaji so v preganjanju brezposelnih jako aktivni, ako pohajkujejo v parkih in po bulvardih. Svobode ne poznamo, četudi smo v Ameriki.

Okrog 70 političnih in industrialnih jetnikov je še vedno v ječah te države; obsojeni so bili na podlagi njenega zakona, znan pod imenom Criminal Syndicalism Law. Zavedno delavstvo si mnogo prizadeva, da jih osvobodi, a brezuspešno, kajti ječe, sodišča in politične oblasti so pod kontrolo kapitalizma.

L. 1919 so vsled istega “pregreška” zaprli intelektualko Miss Whitney, ki se je tedaj pridružila komunistom. Obsodili so jo od 1. do 14 let ječe, in potem se je začela borba za njeno osvoboditev, ki je postala svetovno znana. Sodišče ji je osvoboditev odreklo, guvernener C. C. Young pa jo je pred nekaj tedni oprostil kazni.

Še pred tem je pisal guvernenerju svetovno znani delavski pisatelj in socialist Upton Sinclair, da je bolj logično, ako je ne osvobodi, če ob enem ne osvo-

bodi tudi druge politične jetnike, ki so v ječi radi istih prestopkov kakor Miss Whitney.

Ker je ona poznana v javnosti in ker se je več ali manj gibala v višji, "boljši" družbi, so se zanjo zavzeli tudi nekateri znanci in znanke od zgoraj, in zato je prosta.

Dvojne mere, hinavščine, barbarizma — vsega tega bi bilo manj na svetu, če bi delavci delali združeno za svoje interese kakor delajo kapitalisti združeno proti delavstvu. Več razumnosti ter združenje delavstva bi pomenilo boljše življenske razmere, slogo in sodelovanje v prid splošnosti.

Peter E. Kurnick.

KLUB ŠT. 1 SE OBVEZAL, DA VZAME ŠE ZA \$2,000 DELNIC. — BANKET OB PRI- LIKI A. KRISTANOVEGA POSETA.

CHICAGO, ILL. — Na eni prošlih sej kluba št. 1 je bil sprejet predlog, da vzanemo še za dva tisoč dolarjev delnic v stavbinskem fondu JSZ, ki se ga zbira za zgraditev doma JSZ. in Proletarca. Dosedaj je klub št. 1 vplačal v stavbinski fond \$3000.

Na seji dne 24. junija je klub dobil štiri nove člane. Sedaj jih ima 121.

Sprejet je bil po daljši razpravi predlog, da priredi klub št. 1 v torek 12. julija družabni večer, ko se bo med nami nahajal s. Anton Kristan s soprogo. Ob enem bo tisti čas tudi seja gl. odbora SNPJ., tako da bodo imeli tudi gl. odborniki priliko udeležiti se te priredbe. Vstopnina na ta banket je \$1.50. V pripravljalnem odboru so, Mary Aucin, F. A. Vider, Peter Bernik, Andrew Miško in Chas. Pogorelec. Kdor želi biti prisoten, naj to sporoči enemu omenjenih najkasneje do 13. julija — P. O.

IZOBRAŽEVALNA AKCIJA J. S. Z.

V fond "Izobraževalne akcije JSZ." so vplačala društva in socialistični klubi v mesecu maju kot sledi:

Stev. in kraj društva.	Vsota.
50, SNPJ., Clinton, Ind.	\$ 2.00
600, SNPJ., Johnstown, Pa.	2.00
20, SSPZ., Cleveland, O.	12.00
214, SNPJ., Mullan, Idaho	1.83
10, SNPJ., Rock Springs, Wyo.	1.50
312, SNPJ., Cleveland, O.	2.00
39, SNPJ., Chicago, Ill.	12.00
74, SNPJ., Virden, Ill.	1.00
47, SNPJ., Springfield, Ill.	1.00
432, SNPJ., Miners Mills, Pa.	2.00
81, SNPJ., Red Lodge, Mont.	3.00
48, SNPJ., Barberton, O.	11.00
322, SNPJ., Chisholm, Minn.	5.00
333, SNPJ., Blaine, O.	1.00
225, SNPJ., Edison, Kans.	2.00
122, SNPJ., Aliquippa, Pa.	2.00
245, SNPJ., Lawrence, Pa.	1.50
120, SNPJ., Gallup, N. Mex.	3.00
54, SNPJ., Glencoe, O.	1.00
86, SNPJ., Chicago, Ill.	2.00
83, SNPJ., Bingham, Utah	1.00
213, SNPJ., Clinton, Ind.	2.00
126, SNPJ., Cleveland, O.	2.00
Soc. pevski zbor "Naprej", Milwaukee, Wis.	6.00

Klubi J. S. Z.

222, Girard, O.	6.00
47, Springfield, Ill.	1.00
22, Chisholm, Minn.	2.50
41, Clinton, Ind.	2.00
69, Herminie, Pa.	1.00
1, Chicago, Ill.	2.50
178, Latrobe, Pa.	1.00

Skupaj \$.95.83

PIKNIK DRUŠTVA ŠT. 254 S. N. P. J. V BON AIRU.

BON AIR, PA. — Društvo št. 254 SNPJ. priredi v nedeljo 3. julija piknik v Bon Airu, na katerega vabimo članstvo bratskih društev iz bližnjih naselbin in tudi iz oddaljenih nam bodo enako dobro došli.

Zabave bo dovolj za vse, jela tudi, kajti pripravljalni odbor bo samo dobro pripravil. Pekli bomo tudi jance. Vstopnina za moške je 50c, ženske so vstopnine proste. Člani našega društva pa plačajo več. Oni člani dr. št. 254 ki se piknika ne udeležijo, plačajo dolar asementa v društveno blagajno. Izvzeti so le bolniki.

Predvsem pa, — člani našega društva, člani društev v johnstownski okolici in drugod — naš piknik je v nedeljo 3. julija. Pridite vsi, ne bo vam žal.

Odbor.

RAČUN RAZPEČANIH ZNAMK J. S. Z.

za mesec maj 1927.

DREAVA IN MESTO	Redne znamke	Dualne znamke	Izj. znamke	Prejemanji	Glav. stan. na str.	Pril. in str. org.	Konv. fond J. S. Z.
ILLINOIS:							
Waukegan	14	2	\$	4.90			\$ 1.60
Virden	4			1.20			.40
Springfield	8	5		4.15			1.30
Nokomis	2	17		6.55			1.90
Chicago (1)	60	20		25.00			8.00
M. at L.	5			1.50	\$10.27½	\$10.27½	.50
INDIANA:							
Universal	15			4.50			1.60
Clinton	4	6		3.30	1.87½	1.87½	1.00
MINNESOTA:							
Chisholm	20			6.00	1.50	1.50	2.00
OHIO:							
Maynard	3	6		3.00			.90
Bridgeport			8				
Girard	28	6		10.50			3.40
Power Point	1	4		1.70			.75
Collinwood	25			7.50			2.50
Barberton	2	30		11.10			3.20
Cleveland	40			12.00	10.87½	10.87½	4.00
PENNA:							
Renton	18	7		7.85			2.50
Pittsburgh	5	2		2.20			.70
Harwick							1.50
Avella	12	8		6.40			2.00
Moon Run	16	6		4.80			1.70
Sygan	18	5		5.40			1.80
Canonsburg	38			11.40			3.80
Krayn	22	6		8.70			2.80
W. Newton	5	2		2.20			.70
Herminie	10	2		3.70			1.20
Conemaugh	14	1		4.55			1.50
Lawrence	4	2		1.90			.60
Braddock	8			2.40			.80
Latrobe	3	5		2.65			.80
Forest City	2	2		1.30			.40
Burgettstown	9			2.70			1.30
Miners Mills	4	6		3.30			1.00
M. at L.	12			3.60	18.22½	18.22½	1.20
WYOMING:							
Sublet	13	5		5.65	1.35	1.35	1.80
Skupaj	444	144	19	\$183.60	\$44.10	\$44.10	\$61.15

	Rednih	Dualnih	Izjemnih
Znamk na roki 1. maja	125	69	36
Prejeli tekom meseca	400	200	—
Skupaj	525	269	36
Razpečanih tekom meseca	444	144	19
Na roki 31. maja 1927	81	125	17

“A. D.” in “A. S.” se kregata z resnico.

“Ameriška Domovina” in frančiškanski “dnevnik” se zgražata nad prihodom Antona Kristana v Ameriko — češ, da je rdeči mesija, in da prihaja sem “delati propagando”. (Najbrž so oblastim že sporočili o novi rdeči nevarnosti.)

“Am. Domovina” z dne 24. junija piše:

“Čujemo, da pride zopet nov mesija osrečavat rojake po Ameriki. To pot nam ljuba domovina pošilja Antona Kristana z namenom, da bo tu delal propagando. Trdi se o njem, da je on “delavski voditelj”. Mebbe! Vodil je delavstvo tako, da je postal milijonar in kraljevi upravitelj obširnih državnih veleposestev, dočim je njegov sorodnik Elbin kraljevi poslanec naseljeništa. Ljudje, spomnite se na milijondolarski fond, kako imenitno se je tedaj vas za nos potegnilo! Lisica gre samo enkrat na led, in malo lisičje previdnosti ne bo nikomur škodovalo.”

Lojze je sedaj katoličan in “za velikonoč” je bil pri spovedi in svetemu obhajilu. Laže pa vseeno, ker ve, da bo še ena velikanoč in pred njo advent. Etbin je imel med vojno v Pirčevemu listu vilo v Ljubljani, in bil je Tonetov brat, bil je na plačilni listi avstrijske vlade, potem je imel kar dve vili, nato je postal milijonar — vse v tisti leseni baraki, “ki izgleda kakor kakšna banka”. Notri v tisti banki pa sedi Lojze in “piše”...

Frančiškanski list z dne 25. junija je v svojem poročilu o A. Kristanovemu prihodu nekoliko uljudnejši. Začenja: “Predno napišemo kako besedo o Tonetu Kristanu, moramo poudariti, da mi nimamo proti njemu kot osebi nič. Kot Slovenec in to samo kot tak, nam je dobro došel... Ako pa misli ropotati s kakim socializmom po naših naselbinah, tedaj je pa bolje... da ne bi prišel...”

Vprašuje, kdo ga je povabil, in kako je mogla “Enakopravnost”, oziroma njen poročevalec zapisati, da bo gost JSZ. in SNPJ. Prve je lahko, a druge — kako pride do tega?

Članek je precej dolg, in pobožni urednik je v duhu videl, kako se bodo socialisti razljutili, pa prerokuje:

“Vemo, kako bo v rdečem Marxovem Izraelu završalo, ko bodo brali te-le vrstice. Planili bodo kakor lačni volkovi —”

“No, no, le potalazite se. Nič ne bodo planili in nikogar ne bodo požrli.”

Agitatorji na delu.

Naročnin so poslali (izven kontesta):

John Teran, Ely, Minn.	5
John Kvartich, Morgan, Pa.	4
John Kobal, Johnstown, Pa.	3
John Jankovich, Barberton, O.	2
Louis Sterle, Chisholm, Minn.	2
Frank Modic, Warren, O.	2
Peter Bukovec, Bon Air, Pa.	1
John Srebrnak, Claridge, Pa.	1
Tony Saiz, Forest City, Pa.	1
Joseph Čebular, Vandling, Pa.	1
Steve Milavec, Nokomis, Ill.	1
Mike Krulc, Willard, Wis.	1
Louis Sterle, Krayn, Pa.	1

Ali bo radio postaja W-DEBS dobila licenco?

Marsikdo se je že vprašal, če bo federalna radio komisija, katere moč je regulirati radio postaje širom dežele, dajati in odvzemati licence, hotela dati dovoljenje radio postaji, katero namerava zgraditi ameriško delavstvo v spomin E. V. Debsu. Taka vprašanja so se pojavila tudi na eni prejšnjih sej eksekutive JSZ.

Odbor, ki vodi agitacijo za Debsovo spominsko radio postajo in zbira v ta namen fond četrt milijona dolarjev, se je obrnil na federalno radio komisijo z vprašanjem, če bo delala Debsovi postaji kake težkoče, oziroma če ji bo odrekala licenco.

Odgovor komisije se glasi, da bo Debsova radio postaja dobila licenco takoj ko bo izročena namenu. Bojazen, da bi nam take postaje ne dovolili, je torej neutemeljena.

Norman Thomas, predsednik odbora za Debsovo radio postajo ob tej priliki sporoča, da se vodijo pregovori za nakup velike radio postaje v New Yorku, in ko hitro bo kupna pogodba izvršena, bo dobila postaja ime W-DEBS in bo izročena svojemu namenu. Postaja W-DEBS ne bo služila samo socialistični stranki, ampak bo otvorena vsemu ameriškemu delavstvu. Sčasoma bodo vse delavske radio postaje zvezane med seboj kot so danes mnoge izmed onih ki jih lastujejo kapitalistični interesi. Čikaške unije imajo svojo postajo. Soc. stranka v mestu Milwaukee ima v načrtu, da ustanovi svojo postajo, in organizirano delavstvo v Washingtonu, D. C. istotako. Delavstvo na Pacifiku je tudi podvzelo kampanjo da si zgradi radio postajo. Vse te postaje bodo potem tvorile medsebojno zvezo, tako da bo npr. newyorški program ali govor oddan zaeno iz vseh drugih delavskih postaj širom unije.

Jugoslavija in Albanija sta se pobotali.

Zastopniki velesil so potapljali po ramah glavarje v Beogradu in v Tirani ter jim rekli: Sezite si v roko, in vse bo dobro! Jugoslovanski uradnik, ki je bil v Albaniji aretiran radi “špijonaže”, je izpuščen, Jugoslavija pa je na “prijateljsko priporočilo” velesil umaknila svojo “ostro” noto, katero je v času tiste afere poslala Albaniji.

“Balkanski ognjenik” je torej za kakih 14 dni zamašen.

NOVI ODBOR KLUBA JSZ. V WEST PARKU.

WEST PARK (CLEVELAND), O. — Kot je bilo že poročano, smo tukaj po shodu dne 28. maja organizirali socialistični klub, katerega prva seja se je vršila 4. junija. Pristopilo je deset članov in članic. V odboru kluba so, Paul Slabe, tajnik-blagajnik; Julius Zdovec, organizator; Anton Buh, zapisnikar.

Sodrugom v West Parku sta šla pri njihovem prizadevanju, da prebijejo v naselbini led za socialistično delo, zelo na roko Anton Garden, tajnik ohijske konference JSZ., in pa Joseph Presterl, tajnik kluba št. 49 v Collinwoodu.

Človek je izbirčen pri jedi; še bolj potrebno je to pri čitvu. Nihče ne mara uživati strupa v jedilu; v čitvu ga marsikdo hlasta.

PRISPEVEK V OBRAMBNI FOND SACCO-VANZETTIIJA.

DETROIT, MICH. — Na tajništvo JSZ. je Jos. Ocepek poslal vsoto \$6.50 v obrambni fond Sacco-Vanzettija, ker se prispevatelji zavedajo, da rabita v teh dneh vso mogočo pomoč delavstva, da se ju reši električnega stola.

(To, kakor prejšnje vsote iz Detroita, je tajništvo JSZ. poslalo Sacco-Vanzettijevemu obrambnemu odboru v Boston, Mass.)

PIKNIK SOCIALISTIČNE STRANKE V MILWAUŠKEM OKRAJU.

MILWAUKEE, WIS. — Običajni letni piknik socialistične stranke, katerega se vsako leto udeleži tisoče ljudi, se bo vršil v nedeljo 17. julija v Pleasant Valley na West Allisu. Na sporedu bodo govori, igre, tekme itd. Do parka kjer bo piknik vozi kara z napisom "Woodlawn". Udeležite se ga v čimvečjem številu.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Library, Pa. — Oprostite, a bo priobčeno gotovo v prihodnji številki.

Dopisnikom. — Vsa poslana poročila, ki niso priobčena, pridejo v naslednje številke.

Obljubljeni potopisni članek J. Olipa bo priobčen v prihodnjič.

Kampanja za razširjenje "Proletarca".

I. KVOTNI OKRAJ.

Cleveland, Collinwood in okolica, vključivši Newburg in West Park. Kvota: 500 naročnin.

	Število poslanih naročnin	Celoletne naročnine
Klub št. 27, JSZ., Cleveland	43	33 1/2
Klub št. 49, JSZ., Collinwood	43	32
Skupaj	86	65 1/2

Manjka do kvote 434 1/2 naročnin.

II. KVOTNI OKRAJ.

Pennsylvania (vse naselbine). Kvota 350 naročnin.

Anton Zornik, Herminie	22	15 1/2
Klub št. 118, Canonsburg	17	16
Joseph Pompe, Burgettstown	10	9
Anton Maslo, Greensboro	9	5 1/2
John Langerholc, West Newton	4	4
John Rednak, No. Braddock	8	4
Geo Smrekar, Aliquippa	4	3 1/2
John Lamuth, Muse	5	3
L. Zgonik, Avella, Pa.	2	2
John Ban, Pittsburgh	2	1 1/2
Frank Bregar, Avella	2	2
Skupaj II. kvotni okraj	85	66

Še manjka do kvote 284.

III. KVOTNI OKRAJ.

Chicago in okolica. Kvota 200 naročnin.

Klub št. 1 JSZ., Chicago	89	68 1/2
John R. Sprohar, Cocero	7	7
Skupaj	96	75 1/2

Še manjka do kvote 124 naročnin.

IV. KVOTNI OKRAJ.

Detroit in okolica. Kvota 150 naročnin.

John Lamuth, Detroit	5	5
John Vitez, Detroit	5	5
Rudolph Potochnik, Detroit	2	2
Skupaj	12	12

Še manjka do kvote 138 naročnin.

V. KVOTNI OKRAJ.

Milwaukee, West Allis, Kenosha, Racine in okolica. Kvota 150 naročnin.

Joseph Radelj, West Allis	31	26 1/2
A. Susnik, Milwaukee	4	3
Skupaj	35	29 1/2

Še manjka do kvote 120 1/2 naročnin.

VI. KVOTNI OKRAJ.

Zapadne države. Kvota 100 naročnin.

Klub št. 15, Sublet, Wyo.	14	14
Frank Boltezar, Pueblo, Colo.	7	6 1/2
John M. Stonich, Pueblo, Colo.	2	2
Skupaj	23	22 1/2

Še manjka do kvote 77 1/2 naročnin.

VII. KVOTNI OKRAJ.

Južni in centralni Illinois. Indiana. Kvota 100 naročnin.

Christina Omahne, Clinton, Ind.	5	5
Klub št. 47, Springfield, Ill.	2	2
Skupaj	7	7

Še manjka do kvote 93 naročnin.

VIII. KVOTNI OKRAJ.

Vzhodni Ohio, N. Y. in W. Va., Barberton, O., Girard, Warren, Lorain in drugi kraji v okrožju teh naselbin. Kvota 100 naročnin.

Fr. Petavs, Little Falls	7	5
Fr. Gregorin, Little Falls	9	7 1/2
John Tancek, Girard, O.	10	8
John Kosin, Girard, O.	19	19
Skupaj	45	39 1/2

Še manjka do kvote 60 1/2 naročnin.

IX. KVOTNI OKRAJ.

Waukegan in North Chicago, Ill. Kvota 70 naročnin.

Klub št. 45, Waukegan, Ill.	14	12 1/2
Skupaj		12 1/2

Še manjka do kvote 57 1/2.

X. KVOTNI OKRAJ.

Vse naselbine v Kansasu. Kvota 60 naročnin.

Martin Gorenc, Arma, Kans.	8	6
Skupaj		6

Še manjka do kvote 54 naročnin.

XI. KVOTNI OKRAJ.

Vse naselbine v Minnesoti. Kvota 60 naročnin.

Max Martz, Buhl, Minn.	2	1
Skupaj		1

Še manjka do kvote 59 naročnin.

XII. KVOTNI OKRAJ.

Sheboygan, Wis., in okolica. Kvota 60 naročnin.

Anton Debevc, Sheboygan	4	3 1/2
Joseph Krainz, Sheboygan	7	7
Skupaj	11	10 1/2

Še manjka do kvote 49 1/2 naročnin.
Skupaj vseh naročnin dosedaj . . . 424
Še manjka do kvote 1652 1/2 naročnin.

Člani klubov ki so se udeležili kampanje v celoti, dobili naročnin.

KLUB ŠT. 1.	Ernest Bajec	2	2
A. F. Žagar	32	26 1/2	
Fr. Udovych	16	13 1/2	
Chas. Pogorelec	8	8	
John Olip	5	2 1/2	
Mike Svigel	3	3	
D. J. Lotrich	3	3	
Frank Smith	2	2	
Fr. S. Tauchar	2	2	
Fr. Zaitz	3	2 1/2	
Vinko Ločniškar	1	1	
Fr. Omahen	1	1	
KLUB ŠT. 27.	John Krebelj	31	24 1/2
Louis Zorko	5	4 1/2	
Tony Kukovatz	3	2	
Frank Mikše	2	2	
KLUB ŠT. 49.	Louis Krašna	1	1/2
Lawrence Selak	33	26 1/2	
John Bozich	9	6 1/2	
KLUB ŠT. 45.	John Malovasich	9	8 1/2
Martin Judnich	4	3 1/2	
Frances Zakovšek	1	1	
KLUB ŠT. 118.	Marko Tekavec	5	5
John Chesnik	7	6	
John Jereb	3	3	
KLUB ŠT. 47.	Joseph Ovca	2	2

"WASTED ENERGY" (LOJZE BOGU ČAS KRADE.

WEST PARK, O. — "Wasted Energy", ali po domače, "Bogu se čas krađe", pravi g. Pirc v članku, v katerem se spodtika nad našimi shodi in aktivnostmi. "Metropola je 90% ameriška in 10% ljubljanska", konstatira v svojem velikem zgražanju, pičilo pa ga je, ker je v Clevelandu na dveh shodih s. Zajc predaval o Kitajski in Mehiki. Vsi mi smo zaljubljeni v svojo metropolo, tudi tisti ki živimo v West Parku. V odstotkih pa se Pirc moti. Če misli s tem, ko pravi da je 10% ljubljanska, starokrajske šege in podobno, tedaj naj le brez skrbi doda še nekaj odstotkov.

Po njegovem mnenju za nas ni potrebno, da se bi zanimali za razmere na Kitajskem in v Mehiki, na drugi strani pa pravi, da se je Zajc naučil spoznavati ti dve deželi iz njegovega (Pirčevega) ter drugih listov, ki izhajajo v metropoli. Ker je bil storjen tako velik greh, in morda bodo še storjeni, čemu pa g. Pirc tega ne prepreči? Vzame naj 50 copakov, kajti toliko po njegovem računu stane iz Clevelanda v Chicago in obratno, gre naj v Chicago ter tam predava, da metropola noče da bi ji Čikažani o čem predavali, pa tudi če se izobrazijo v unizerzi "Ameriške Domovine".

Čemu g. Pirc ne napiše včasih tudi kak dober editorial? Zakaj nam enkrat ne razglasi: taka in taka so moja načela! Zakaj ne pove, koliko je storil dobrega za delavstvo? Čemu nikoli ne omeni svoje zgodovine? Zakaj se nikoli ne spomni nase, kadar posega v dogodke tekom zadnje svetovne vojne?

"Jaz imam 'pull'," se baha g. Pirc. "Veliko sem že storil za naše ljudi . . ." On pošlje dopis svetega zgražanja demokratom, in jim zagrozi: ubogajte me, ali pa izgubite slovenske volilce. Demokratski veljaki tedaj vsi prestrašeni hite izpolnjevati Pirčevo voljo.

Koliko je s svojim pullom dosegel za naselbino ob St. Clairju v okolici S. N. Doma, to vedo tam najboljši, kajti mi na W. Parku imamo svoje skrbi in probleme. Nekaj pa g. Pirca z njegovim pullom vendarle vprašamo: Če ima tako moč pri oblastnikih, ki gospodarijo nad Clevelandom, čemu se ni včasih pobrigal za interese svojih rojakov v predmestjih, recimo v West Parku? Skoro petnajst let so bili Slovenci v West Parku brez praktične zveze s progami cestne železnice. Tudi v ostalih ozirih je ta naselbina čakala dolgo dolgo na razne "improvements" (kanalizacija, tlakovanje ulic itd.) A nihče ni prišel, da bi pomagal rojakom v tem kraju. Čemu ni g. Pirc včasih prišel v West Park in podučil ljudi: takole je treba! Pa ga sem niti bilo ni, čeprav je blizu — vse v enem mestu! Ako je koga obiskal, se je oglasil le pri svojih salunarjih, kateri so, kar jih je bilo stare pasme, že večinoma izginili, kakor indijanski rodovi.

Ni čudno, če so se Slovenci v West Parku zanimali za shod, na katerem je govoril F. Zajc, in ni čudno, če je bil potem organiziran z njegovim sodelovanjem socialistični klub, v katerega se je vpisalo enajst rojakov, vsi ameriški državljani, in da so državljani, ni Pirčeva zasluga. Slovensko delavstvo v Clevelandu je napredovalo brez Pirčevega sodelovanja. Vse kar g. Pirc more in zna je, da mešetari s slovenskimi glasovi v prid politike demokratskih "palitišnov", od katerih nimamo nobene koristi.

Slovenska naselbina v West Parku bo napredovala in bo delala za svoje interese kakor bo delala za interese splošnosti. To je ena izmed mnogih nalog našega kluba. — *Paul Slabe.*

Zapisnik konference J. S. Z. za severni Illinois in Wisconsin.

Druga konferenca klubov JSZ. in društev Izobraževalne akcije JSZ. se je vršila v Sheboyganu, Wis., dne 8. maja 1927.

Otvoril jo je konferenčni tajnik s. Albert Hrast ob 10. dopoldne.

Za predsednika seje izvoljen s. Donald J. Lotrich, in za zapisnikarja s. Joško Radelj ml.

Zapisnik prejšnje konference sprejet kot čitan. Dnevni red sprejet kot predložen.

Konference so se udeležili sledeči zastopniki: klub št. 1, Chas. Pogorelec, Andrew Miško; klub št. 37, Radelj, Alpner; klub št. 45, J. Gantar, L. Kužnik; klub št. 235, J. Župančič, John Resnik.

Zastopniki društev Izobraževalne akcije: št. 16, SNPJ., Frank Perko; št. 39, SNPJ., Chas. Pogorelec; št. 344, SNPJ., Jos. Krainc, Leo Milostnik; št. 559 SNPJ., D. J. Lotrich; št. 584 SNPJ., Jos. Radelj ml.; št. 1 J.P.Z. Sloga, Frank Novak; št. 4 J.P.Z. Sloga, Lukas Pintar, Frank Bizjak; soc. pevski zbor "Naprej", Math Tamshe.

Razun teh je bilo navzočih večje število drugih sodrugov.

S. Anton Vičič, ki je bil na prejšnji konferenci izvoljen za organizatorja, je tej seji pismeno sporočil, da se zborovanja ne more udeležiti in želi, da se sprejme njegova resignacija. Glede funkcij svojega mandata poroča, da si je prizadeval reorganizirati klub JSZ. v Kenoshi, a ni uspel, ker je zanimanje za organizirano socialistično delo tam sedaj nezadostno. Vzeto na znanje, in s. Vičiča se oprostilo dolžnosti organizatorja.

Poročila odbornikov:

Tajnik Albert Hrast je v poročilu o svojem delovanju med drugim omenil, da je poskušal pridobiti vsa društva Izobraževalne akcije JSZ., da bi na to konferenco poslala svoje zastopnike. Nekatera, kot je razvidno iz seznama prej čitanih udeležencev, so se odzvala; ena so sporočila, da nimajo dovolj sredstev, od nekaterih pa ni prejel odgovora.

V blagajno Konference je prejel od kluba št. 37 JSZ. v Milwaukee vsoto \$10; na prvi konferenci dne 12. dec. 1926 je bilo namreč zaključeno, da plača toliko vsak klub ki pripada tej organizaciji.

Stroškov v zvezi s svojim delom tajnik ni imel razun poštino. — Poročilo tajnika vzeto na znanje.

Poročila zastopnikov:

S. Krainc za klub JSZ. v Sheboyganu pravi, da je klub aktiven, da ima velike težkoče, in pa do so aktivni sodrugi že zelo utrujeni, kajti njihovo delo ni lahko. Govori o literaturi, ki se jo razpečava potom naše ustanove Izobraževalne akcije, in je mnenja, da se bi s predavanji dosegel boljši uspeh.

S. Pogorelec poroča o aktivnostih kluba št. 1, kateri deluje na vseh poljih našega dela, najsibo na političnem, kulturnem in prosvetnem. Pod klubovo avspicijo se vrše slovenska in angleška predavanja; upa, da se bodo dobili načini in sredstva, da bomo imeli tudi v ostalih naselbinah predavanja bolj pogosto kakor sedaj. Poudarja, da je širjenje literature jako važno in da bo Izobraževalna akcija z njo kakor z drugimi vzgojnimi pripomočki veliko storila pri dviganju izobrazbe in razredne zavesti med našim delavstvom.

S. Miško pravi, da je delo kluba št. 1 že obrazložil s. Pogorelec, v ostalem pa se bo oglašil v razpravah.

S. Radelj ml. pravi za klub št. 37 v Milwaukee, da v tem času ni imel nobene večje priredbe. Ima v teku priprave za agitacijo, katere cilj je razširiti Proletarca. S. Alpner od istega kluba nima posebne poročila.

S. Kužnik za klub št. 45 v Waukeganu pravi, da je klub aktiven, imel je že razne velike priredbe, deluje tudi na dramskem polju, a ima svoje probleme in se giblje v svojih poteškočah. Čas pa bo, kot pravimo, zacelil rane, in napredek kluba bo potem bolj nagel.

S. Župančič poroča o napredku v Sheboyganu. Klub JSZ., kakor druge napredne organizacije, delujejo v smislu našega programa. Klub prireja igre in zabave; uspeh, kar se priredb tiče, je dovoljen. Udeležba je navadno obilna.

S. Fr. Perko od dr. št. 16 SNPJ. poroča, da ima društvo v načrtu aranžirati prihodnjo jesen predavanja.

S. Pogorelec poroča za dr. št. 39 SNPJ., da je v Izobraževalni akciji od začetka. Sodeluje povsod kjer se gre za napredek; v kampanjah soc. stranke je bilo vedno na njeni strani.

S. Krainz poroča za dr. št. 344 SNPJ., da je zelo naklonjeno soc. stranki, sodeluje s klubom JSZ. in s soc. stranko vobče. Ponovno naglašja, da literatura ki jo izdaja JSZ. ne doseže zaželjenega uspeha, kajti pisana beseda v znanstvenih delih je ljudem težko razumljiva, med tem ko bi predavatelj na poljuden način dosegel več. Priporoča za bodoče spremembo v tem smislu.

S. Milostnik poroča za dr. št. 344 SNPJ., da njegovo zavedno članstvo deluje na podlagi načel soc. stranke v prid društva in delavskih interesov v splošnem. Soglašja s predgovornikom, da literatura, ki je pisana kakor pravimo previsoko, ne more narediti na priproste ljudi nobenega večjega vtisa, ker jo ne razumejo. Priporoča, naj bi se namesto razpečavanja literature prirejala predavanja.

S. Donald J. Lotrich poroča za dr. Pionir št. 559 SNPJ., da vlada med društvom in klubom JSZ. v medsebojnih akcijah lepa harmonija in duh sodelovanja. Agitacija za stranko je otežkočena, ker ji je mladina prvič težko dostopna, in drugič, ker je preveč pod vplivom našemu pokretu nasprotnih sil. Vzlic temu so uspehi mogoči tudi med mladino. Precej članov tega društva je tudi v klubu št. 1 in so aktivni v eni kot v drugi organizaciji. Društvo pripada Izobraževalni akciji JSZ. Je prvo angleško poslušajoče društvo, ki se ji je pridružilo.

Joško Radelj ml. poroča za dr. Badgers št. 584 SNPJ., da je tudi to angleško poslušajoče društvo vključeno v Izobraževalni akciji JSZ. Sodelovalo bo z njo v kolikor bodo pač dopuščale razmere.

S. Frank Novak za dr. št. 1 JPZ. Sloga poroča, da je društvo vedno naklonjeno kampanjam za napredek. Prošlo leto je naročilo 200 izvodov prvomajске števil. Proletarca. Akcijam soc. stranke pomaga moralno in gmotno. Društvo ima nad 400 članov. Sugestira, da se ta konferenca temeljito peča z literaturo, ki jo razpečava Izobraževalna akcija, ker dosedanji rezultati niso zadovoljivi. Ta ustanova naj bi poskrbela, da bi njeno delo prišlo bolj direktno med članstvo. Je mnenja, da bi bila predavanja veliko uspešnejša. Polje je ugodno in večji uspehi kot dosedaj so mogoči.

S. Pintar od dr. št. 4 JPZ. Sloga pravi, da bi bilo koristno če se bi članstvu društev večkrat in na razne načine pojasnilo pomen Izobraževalne akcije. S. Bizjak od istega društva pravi, da imajo zavedni delavci v društvah teškoče, ker je dostikrat večina članov tako slabo poučena in zraven imamo velikokrat opraviti še z nahuškanimi ljudmi, da je treba veliko prizadevanja predno se tako organizacijo pridobi za kakšno sodelovanje na polju napredka. Le energiji in odločnosti posameznikov gre zasluga, da so bile ovire premagne in da se nam v bodoče obetajo boljši uspehi.

S. Tamshe poroča za soc. pevski zbor "Naprej": Ko so nekateri sodrugi pred 16. leti ustanovili pevski zbor "Naprej", niso niti z daleka pričakovali, da bo ta zbor imel na polju kulturnega dela v milwaški naselbini tako veliko in važno vlogo. Sodrugi, ki so ga ustanovili, so imeli v prvi vrsti namen gojiti slovensko petje; pozneje so spoznali, da samo to ne zadostuje in so ustanovili kmalu potem še dramski odsek, ki je bil svoječasno eden najaktivnejših, če ne celo najaktivnejši, kar smo imeli slovenskih odrov v Ameriki. V medvojnem času je bil prizadet kakor vse druge slične delavske organizacije. Pevski zbor kot tak je sicer še deloval, istotako njegova čitalnica oziroma knjižnica. Zbor je bil na razpolago priredbam naprednih organizacij, ali velikih koncertov in dramskih predstav ni imel več. Prepustil je te stvari drugim organizacijam. To stanje je trajalo tudi še nekaj let po vojni. Pred par leti pa se je situacija za "Naprej" obrnila na bolje. Pridobili smo nekaj novih moči in vplivali na nekatere stare, da so se povrnile v zbor. Danes je zopet aktiven. Njegova jubilejna slavnost petnajstletnice je bila sijajen uspeh v vseh ozirih. Njegov koncert 10. aprila t. l. in pa vpriporitev Cankarjevih "Hlapcev" je bil drugi "Naprejev" uspeh po njegovem prerojenju. Udeležbo je dobil obkraj veliko, kar nam dokazuje, da je "Naprejev" vpliv v naselbini kakor je bil v času ko je bil najaktivnejši. "Naprej" je sodeloval s sheboyganskimi sodrugi prošlo leto, ko smo priredili tja izlet, in letos je imel izlet v Chicago. Smatramo, da so taki poseti potrebni, da se med seboj spoznamo in da si postanemo bližji. Sodrugi, naš pevski zbor "Naprej" vam jamči, da bo sodeloval kolikor mogoče tudi v vseh bodočih akcijah na polju prosvete in socialistične agitacije.

S. Anton Debevc poda v kratkih obrisih zgodovino sheboyganskega kluba JSZ. ter sliko njegovega dela. Potreboval bi več aktivnih članov, da bi se delo bolj razdelilo. Če ga pride preveč na ene in iste, se morajo utruditi. Upa, da se bodo razmere tudi v tem oziru obrnile na bolje.

S. Fr. Ermenc pravi, da soglašja z nasveti glede predavanj. Sledi o tem razprava, v katero posežejo mnogi sodrugi. Podani so bili nasveti, kako se bi predavanja lahko aranžirala v večji meri. To idejo so posebno zagovarjali Zorman, Milostnik in Štih, z nasprotne strani pa sta Pogorelec in Miško naglašala, da je literatura za izobraževanje našega delavstva istotako uspešno sredstvo, in da je dobila ta, kar smo jo razdelili, mnogo čitateljev ter gotovo dosegla svoj namen, četudi ni vsakdo vsega razumel in mnogi ničesar, kar je v knjigah kot je npr. "Priče evolucije" in "Adami pred Adamom". Glede predavanj so težkoče, s katerimi moramo računati. Nimamo sredstev, da bi mogli imeli stalnega predavatelja oziroma predavatelje, ki bi šli po naselbinah. Kar imamo sposobnih moči, so zaposljene, in tako so sedaj predavanja

mogoča le tu in tam. Kar bo mogoče v bodoče narediti v tem oziru več, se bo naredilo.

S. Tamshe referira o podpornih ter kulturnih društvih in Izobraževalni akciji kot sledi:

Med precejšnjim delom našega ljudstva vlada še vedno mnenje, da politika ne spada v podorne organizacije. Razširili so ga predvsem elementi, ki imajo svojo "politiko", katere edini cilj so osebne koristi gotovih ljudi, katerim ni za narod, ampak zase. Zavedajoč se, da so podporna organizacije samo nekako zaščitno sredstvo pod sedanjim sistemom za ljudi ki so odvisni za preživljanje od svojega zaslužka, nadalje, da baš te organizacije nudijo široko polje za razširjenje organizatoričnega dela v političnem in vzgojnem smislu, so pričeli vodilni možje pri SNPJ. pobijati prej omenjeno mnenje in učili članstvo, da se naj posluži vsake metode katera služi njegovim interesom, oziroma namenu, izboljšati življensko stanje delavskega razreda.

Da se to delo pospeši, je bila ustanovljena Izobraževalna akcija JSZ., ki je v povojni dobi storila kolikor ji je bilo v danih razmerah mogoče. Njeno delovanje v tem času pa nam je pokazalo, da mu moramo posvetiti vse svoje sile, ako hočemo doseči vsaj deloma popolne uspehe.

Milwauška konferenca, na kateri je bila ta skupna organizacija ustanovljena, ni razpravljala o tem problemu, toda bilo je sklenjeno, če se ne motim, da se mora o njem razpravljati na sedanji konferenci v Sheboyganu. Naša dolžnost torej je, da položimo za zagotovitev uspeha tej ustanovi gotove temelje, moja naloga pa je, da predložim nekak načrt.

Pred vsem je potrebno, da v društvih spoznajo vrednost prosvetnega dela. Kadar bo to doseženo, bo nadaljna agitacija veliko lažja.

Raditega smatram, da je potrebno kadar in kjerkoli mogoče pošiljati na seje društev od strani Izobraževalne akcije zastopnike, kateri bodo pojasnili njene namene, njeno delo, cilje in smotre. Nedvomno, da se bi s preudarno agitacijo dobilo v vsaki naselbini še več društev, ki bi se pridružila Izobraževalni akciji. Ko bo enkrat doseženo to, tedaj ne bo več težko združiti vse napredne sile v naselbini za skupno delovanje.

Potrebno je tudi, da bi taka društva izvolila zastopnike, enega ali dva, ki bi skupno z zastopniki

kluba oziroma klubov v naselbini polagali temelje za skupno izobraževalno delo. Predavanja, shodi, sestanki, predstave in podobne priredbe bi bile s takim sodelovanjem veliko uspešnejše kakor so danes.

Pred vsem naj bo naša naloga, da osredotočimo svoje moči za skupno delo, in da dobimo prave smernice. To so v kratkem moji nasveti, oziroma načrt, konferenci pa priporočam, da o njem razpravlja.

Sledi razprava o Tamšetovemu referatu. Sprejet je bil sledeči predlog:

Klub JSZ. v vsaki naselbini vodi vse pripravljano delo glede predavanj in podobnih priredb prosvetnega značaja in deluje naj, da se v vsaki naselbini ustanovi odsek Izobraževalne akcije v smislu Tamšetovega referata.

S. Chas. Pogorelec je referiral o Izobraževalni akciji sledeče: Literatura, ki jo razpečava, je lahko umljiva vsakemu, kdor jo hoče čitati z razumom. Žal, da človek nerad misli in tedaj se le prerad izgovarja, da je to in to pisano v previsokem tonu. Če bi imeli bolj razširjene liste in bi jih ljudje tudi čitali, pa bi bila izobrazba našega naroda na višji stopnji kot je.

Nato opisuje težkoče "Proletarca" in priporoča, da sodrugi store kolikor največ morejo za njegovo razširjenje.

Izjava, da bi Izobraževalna akcija storila več kot stori, če bi ji dopuščale moči in gnotna sredstva. Zatorej jo je treba pojačati, kot so že naglašali drugi in s. Tamshe v svojih nasvetih.

S. Župančič predlaga, da se organizira kampanjo za pridobivanje članov stranki in s tem našim klubom. Sprejeto.

Sprejet je predlog, da se klube JSZ. pismeno opozori, da naj prispevajo svoj del v konferenčno blagajno za kritje njenih stroškov.

Za tajnika-blagajnika konference je ponovno izvoljen Albert Hrast. Leo Milostnik je izvoljen za organizatorja. Zapisnikarja se izvoli ob pričetku zasedanja vsake konference.

Bodoča konferenca se bo vršila v Waukeganu en-

MAX SLANOVEC

krojač in trgovina moške oprave.

Se priporočam rojakom

528 E. 152nd St., Collinwood, O.

Telefon na stan.: Lawndale 6707.

RICHARD J. ZAVERTNIK

ODVETNIK

Urad: 127 N. Dearborn St.
soba 805

CHICAGO,

ILLINOIS.

Telefon Central 5999.

VAM SE BO IZPLAČALO!

Ako hočete imeti čevlje popravljene lično, trpežno, ter po zmerni ceni, jih prinesite k meni v popravilo. Delo jamčeno. — Se priporočam rojakom.

FRANK DACAR,
5906 St. Clair Ave., CLEVELAND, O.

Pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI PODPORNIM JEDNOTI.

Naročite si dnevnik
"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.
Ustanovljajte nova društva. Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

BARETINCIC & HAKY

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

krat proti jeseni. Datum določi tajnik Konference sporazumno s klubom št. 45.

Predložena in soglasno sprejeta je bila resolucija v obrambo Sacco in Vanzettija, katera je bila v imenu konference poslana Alvin T. Fullerju, guvernerju države Massachusetts.

Donald J. Lotrich, predsednik; Albert Hrast, tajnik; Joško Radelj ml., zapisnikar.

J. S. P. D. ODPRE NOVO SERIJO DELNIC.

CHICAGO, ILL. — V Proletarcu z dne 23. junija sem čital med drugim tudi članek o razvoju stavbinskih in posojilnih društev, ki ga je spisal Joseph Steblay, pionir, oziroma ustanovitelj prvega slovenskega stavbinskega in posojilnega društva v Chicagu. Za take poučne članke zaslužita priznanje g. Steblay kakor Proletarec, kajti z njimi se vpliva, da marsikdo ki mu okolščine dopuščajo prične varčevati in si s pomočjo stavbinskega in posojilnega društva zgradi lastni dom.

Jugoslovansko stavbinsko in posojilno društvo, ki zboruje vsaki petek v dvorani SNPJ., bo v petek 1. julija izdalo petintrideseto serijo delnic. Vabimo vse, ki so pri volji hraniti, na pristop v naše društvo, katero posluje varno in obrestonosno.

Če imate v svojem načrtu kupiti ali pa si zgraditi svoj dom, se za posojilo zaupno obrnite na direktorij tega društva. Vračali ga boste z vplačili tedensko ali mesečno. Jugoslovansko stavbinsko in posojilno društvo posluje osmo leto in ima okrog \$300,000 v prometu. Ako član tega društva vpraša za posojilo, mu ne računa komišna kakor ga računajo banke. Za odplačevanje dolga ima najlažjo mogočo metodo. Obrnite se zaupno za pojasnila na kateregakoli člana direktorija, ali pa na tajnika J. Steblaja, 2636 S. Ridgeway Avenue.

Za publikacijski odbor JSPD.,

John Polokar.

CAP'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

L. CAP, lastnik

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Phone Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerne.

Postrežba točna.

ANTON ZORNIK HERMINIE, PA.

Trgovina z mešanim blagom.

Peči in pralni stroji naša posebnost.

Tel. Irwin 2102—R 2.

DR. JOHN J. ZAVERTNIK ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad, 3724 West 26th Street

Stan 2316 So. Millard Ave., Chicago, Ill.

Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213
Uradne ure: Od 2 do 4 pop., in od 6 do 8 zvečer.

Poslano.

S prijateljske strani sem bil opozorjen na vprašanje, čemu v programih slovenskega pevskega zbora "Sava" stavim poleg skladateljevega tudi svoje ime.

Podajajoč v sledečih vrsticah svoje pojasnilo, naj mi bo ob tej priliki dovoljeno, da izrečem svoje veliko zadovoljstvo nad zanimanjem, ki nas vzpodbuja pri našem delu, in vesel sem vsakega, ki se zanima za krasno slovensko pesem.

Ko se je "Sava" reorganizirala iz moškega v mešan pevski zbor, je bilo treba partitur, ki so potrebne za mešan zbor. Bila je moja dolžnost, da predelam skladbe za mešan zbor, ker mi jih odbor ni mogel preskrbeti.

Prepisal, predelal in harmoniziral sem originalne skladbe "štirih glasov" v harmonijo "šestih glasov"; vpošteval sem pri tem pevske moči tega zbora in se ob enem potrudil, da jim dam vse bogastvo šestglasne harmonije katerega zbori štiriglasnih pesmi nimajo v isti meri.

Vsak dirigent, učitelj godbe in petja, ima v glasbenem svetu neoporečno pravico predelati glasbeni material tako kot ga učitelj za svoj krog potrebuje, in to velja enako za pevce in instrumentaliste, ki ne smejo nikoli pozabiti, da je pisana nota sama na sebi mrtva črka, katero obudi k življenju šele umetnik. Edino vprašanje tukaj je, da-li je tisti ki originalno skladbo predela ali koregira dovolj kompetenten za tako delo; to je stvar, ki jo je čisto lahko pronajti. Človek, ki ima za seboj leta študij v konservatoriju, ki je dosegel gotove uspehe na polju glasbe, se ne bo "zbal" mnenja veččakov in ne bo ga strah pred kritiki. Kadar pridejo na koncertni oder predelane kompozije, ali če so publicirane, je dolžnost (ne samo pravica) onega, ki jih je predelal, da dá za imenom originalnega skladatelja tudi svoje ime. Jasno je, da oni ki je stvar preuredil ne stavi svoje ime poleg skladateljevega v svoje reklamne namene, ampak zato, ker se zaveda, da je s predelavo sprejel nase tudi odgovornost za spremembe.

Upam, da bodo te vrstice dovolj pojasnile moje stališče z oziroma na vprašanje ki je citirano v uvo-

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoračnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se tople priporočam.

Frank Mivšek COAL, COKE AND
WOOD. GRAVEL.
Waukegan, Ill. Phone 2726

du. Moje stališče kot ga navajam je enako stališču vsega glasbenega sveta. Jaz sem zase vedno in povsod pripravljen vzeti odgovornost za vse kar sem storil za "Savo".

V slučaju, da komu moje ime ne zadostuje, da bi ga uveril o pravilnosti svojega stališča, navajam v potrdilo še imena profesionalnih glasbenih kritikov v Chicagu, ki so gg. Dewries (Evening American), Felix Borowski (Tribune), Charles Hacket (Examiner), Jul. Rosenwald (Daily News). Ali zadostuje? . . .

Lahko, zelo lahko je kritizirati, zelo lahko je trgati kar drugi zbijajo skupaj — veliko lažlje kakor pa graditi in propagirati. Lahko je pisati besede nehvaležnosti in nepriznanja ter usajati v duše strup, toda kdor je bil z nami na poslednjem koncertu "Save" in z nami delal za uspeh do zadnjega, delal za oplemenitev naših src z lepó slovensko pesmijo, ta ve, da je delo tudi tukaj težje kakor graja. Vi, prijatelji, pevci in pevke "Save", ne boste nikoli pozabili naš začetek; dobro veste, da znači vsaki torek večer za nas korak naprej. Spontani aplavzi na našem zadnjem koncertu so vam bili dani v priznanje, ki ga ni mogoče omalovažiti. Kličem vam: Naprej z delom po poti uspehov! Čast krasni slovenski pesmi!

Arno Mario Hess,
dirigent, skladatelj in operni tenor.

SEJE KLUBA J. S. Z. V GIRARDU, O.

GIRARD, O. — Seje soc. kluba št. 222 J. S. Z. se vrše vsaki prvi torek v mesecu ob 7 uri zvečer v Slovenskem Narodnem Domu. Delavci to je vaša organizacija, pridružite se ji! Naš klub ima tudi lepo zbirko knjig. Izposojajte si jih!

TAJNISTVO.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje kluba št. 27 JSZ. se vrše vsako drugo nedeljo dopoldne v klubovih prostorih v Slov. narod. domu. Sodrugi, prihajajte redno na seje in pridobivajte klubu novih članov, da bo mogel napraviti čim več na polju socialistične vzgoje in v borbi za naša prava.

Doba počitnic je tukaj.

Pred pet sto leti je škotski kralj James I. zapisal v eno svojo pesem tudi sledeči verz: "Pridi, poletje, pridi, sezona sladu in solnca!" Vsakdo težko pričakuje ta zlati čas, toda tisti ki ga hoče uživati, se mora varovati raznih poletnih neprilik, ki jih povzročča sprememba pitne vode, pre-

haganje iz vročega dneva v hladne noči, napake v dieti itd. Trinerjevo grenko vino je izborno poletno zdravilo. Izčišča črevesje, pomaga prebavi in stori, da se prijetno počutite. Ne pojdite na počitnice brez Trinerjevega grenkega vina! Vsak boljši drugist in prodajalec zdravil ga ima veliko v zalogi. Kupite tudi Trinerjev Fli-Gass, ki pokončuje nagloma muhe in komarje. To poletje bo komarjev izredno veliko radi deževne pomladi. Trinerjev Fli-Gass ima vijolični vonj. En pint 75c, po pošti 90c. Če ga ne dobite v sosesčini, pišite na Joseph Triner Company, 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.

SODRUGOM IN SOMIŠLJENIKOM V COLLINWOODU.

Seje kluba št. 49 JSZ. se vrše vsako prvo nedeljo v mesecu v Slovenskem Del. Domu, 15333 Waterloo Rd. Vse tiste ki simpatizirajo z našim gibanjem vabimo v naš krog. Sodrugi, agitirajte za pojačanje kluba! Udeležujte se sej redno, kajti agilnost organizacije je odvisna od agilnosti članov. — Tajnik.

Z VSAKIM LETOM

raste naša dolžnost in odgovornost napram velikemu številu onih, kateri stopnjema vlagajo svoje prihranke v hipoteke (mortgage) in bonde, katere mi prodajamo.

To velja posebno v današnjih časih, ko morajo biti imetja oprezno in razumno ocenjena, kar je mogoče le z večletno prakso, brez katere ocenitve ne bi mnogo veljale.

Posamezni vlagatelj nima tehkušenj, v katere se mi že 40 let posebno poglobljamo.

Kaspar American State Bank

1900 Blue Island Avenue,

Chicago, Ill.

Denarne pošiljlatve v Jugoslavijo po zelo zmernih cenah.

ZAUPAJTE SVOJE POSLOVANJE NAŠIM DOLGOLETNIM SKUŠNJAM.